

KONYA TİCARET ODASI

İSPANYA ÜLKE RAPORU

Etüd-Araştırma Servisi
Mart 2007

İÇİNDEKİLER

GİRİŞ.....	2
-------------------	----------

BÖLÜM I GENEL BİLGİLER

1.1.Demografik Özellikler.....	3
1.2.Coğrafi Özellikler.....	4
1.3. Siyasi Özellikler.....	4
1.3.1.İspanya İç Politikası.....	6
1.3.2. İspanya Dış Politikası.....	7

BÖLÜM II GENEL EKONOMİK DURUM

2.1. Genel Değerlendirme.....	8
2.2. İspanya'nın Ekonomi Politikası.....	9
2.3.Ekonomik Göstergeler.....	10
2.4. Ekonomik Sektörler.....	12
2.4.1. Tarım.....	13
2.4.2. Ormancılık.....	14
2.4.3.Balıkçılık.....	14
2.4.4. Sanayi.....	15
2.4.5. Enerji.....	16
2.4.6. Madencilik.....	17
2.4.7.Hizmet.....	17
2.4.8. Demir-Çelik Sektörü.....	20
2.5.Dış Ticaret.....	20

BÖLÜM III TÜRKİYE- İSPANYA İLİŞKİLERİ

3.1. Türkiye- İspanya Dış Ticareti.....	25
3.1.1. İki Ülke Arasındaki Anlaşma ve Protokoller.....	26
3.2. Yatırım.....	27
3.3. Pazarla İlgili Bilgiler.....	28

SONUÇ VE DEĞERLENDİRME.....	35
------------------------------------	-----------

EK 1.....	36
------------------	-----------

KAYNAKÇA.....	42
----------------------	-----------

GİRİŞ

İspanya 1986'dan beri Avrupa Birliği, 1982'den beri NATO üyesidir. İspanya, Avrupa Birliği'nin yüksek düzeyde gelişmiş bir üyesi olup Euro'yu tek para birimi olarak kabul eden 12 ülkeden biridir.

Yönetim biçimi meşruti krallık olan ülkenin 17 özerk bölgesi ve 2 özerk kenti vardır.

1960 yılında ETA örgütünün kurulmasıyla Bask bölgesinde süren gerginlik, hala İspanya'nın en büyük siyasi sorunlarından birisidir. İspanya ülke içindeki terör eylemlerinden ve kayıplardan yola çıkarak uluslararası terör karşıtı bir dış politika izlemektedir. Son yıllarda 'Medeniyetler İttifakı' adlı Birleşmiş Milletler ile birlikte 20 ülkenin de desteklediği proje ile sadece AB ülkeleri ile değil, doğu ülkeleriyle de etkileşim içerisinde olmayı hedeflemektedir.

Hazırlamış olduğumuz İspanya ülke raporunda ilk olarak İspanya'nın coğrafi ve siyasi özellikleri hakkında genel bilgi verilerek ülkenin ticari ve sektörel yapısı anlatılmış; İspanya ve Türkiye arasındaki ekonomik ve ticari ilişkiler hakkında toplu bir bakış açısı sergilenmeye çalışılmıştır.

BÖLÜM I GENEL BİLGİLER

1.1.Demografik Özellikler

Nüfus: 43.975.375 (1.1.2005 verileri)¹

İspanya, Batı Avrupa'nın en geniş arazili ve en düşük nüfus yoğunluğuna sahip ülkelerinden biridir.

Nüfus artış oranı: % 1,8 (1.1.2005 Yerel Nüfus Sayımı revizyon bilgilerine göre)

Madrid:(Başkent)	3.099.800	Málaga:	547.700
Barcelona:	1.578.500	Bilbao:	352.300
Valencia:	785.100	Murcia:	398.800
Sevilla:	704.200	Kanarya Adaları:	377.000
Zaragoza:	638.800	Mayorka:	369.000

Nüfus Yoğunluğu: 86,9 kişi/km² (1.1.2005)

Kentsel Nüfus: % 77,4 (1.1.2005 Yerel Nüfus Sayımı revizyon bilgilerine göre)

Cinsiyet Dağılımına Göre Nüfus: Erkek: % 49,4; Kadın: % 50,6
(1.1.2005 Yerel Nüfus Sayımı revizyon bilgilerine göre)

Büyük Şehirlerdeki Nüfus :(1.1.2005 Yerel Nüfus Sayımı revizyon bilgilerine göre)

Mülteci oranı: 0.87 mülteci/1,000 nüfus (2001 tahmini)

Bebek ölüm oranı: 4.92 ölüm/1,000 doğan bebek (2001 tahmini)

Ortalama hayat süresi: Toplam nüfus: 78.93 yıl. Erkeklerde: 75.47 yıl, kadınlarda: 82.62 yıl
(2001 verileri)

Ortalama çocuk sayısı: 1.15 çocuk/1 kadın (2001 tahmini)

HIV/AIDS - hastalıklarına yakalanan yetişkin sayısı: %0.58 (1999 verileri)

HIV/AIDS - hastalığı olan insan sayısı: 120,000 (1999 verileri)

HIV/AIDS - hastalıklarından ölenlerin sayısı: 2,000 (1999 verileri)

Ulus: İspanyol

Nüfusun etnik dağılımı: Akdeniz ve Nord uluslarının karması

Din: Nüfusun % 79,3'u Katolik'tir.

¹ www.ispanyaticaret.org.tr (15.02.2007)

Diller: Ülkenin resmi dili İspanyolca'dır. Ülkenin resmi dili İspanyolca'dır. İspanyolca'nın yanı sıra katalan gallego ve bask dilleri konuşulur ki bu diller kendi bölgelerinde resmi dil olarak da kabul edilmektedir. Castilia İspanyolca'sı (resmi) %74, Catalan %17, Galician %7, Basque %2

Okur yazar oranı: 15 yaş ve üzeri için veriler toplam nüfusta: %97

1.2. Coğrafi Özellikler

Konum: Güneybatı Avrupa, Biskay Körfezi, Akdeniz, Kuzey Atlas Okyanusu kıyısında ve Pyrenees Dağları sınırında, Fransa'nın güneybatısında yer alır.

Coğrafi konumu: 40 00 Kuzey enlemi, 4 00 Batı boylamı

Haritadaki konumu: Avrupa

Yüzölçümü: 504,782 km²

Sınırları: toplam: 1,917.8 km

Sınır komşuları: Andorra 63.7 km, Fransa 623 km, Cebelitarık 1.2 km, Portekiz 1,214 km, Fas (Ceuta) 6.3km, Fas (Melilla) 9.6 km

Sahil şeridi: 4,964 km

İklimi: Ilımandır. Atlantik okyanusuna bakan kısımda kışlar serin, yazlar yumuşak geçerken yağışlar yıl boyunca devam eder, Akdeniz'e bakan kısımda kış daha yumuşak, yaz sıcak ve kurak olup yağış oldukça azdır. İç kısımlarda kara iklimi yaşanır, kış aylarının 0 derecenin altında geçmesine karşın yaz mevsimi çok sıcak ve kuraktır. gece ve gündüz arasındaki sıcaklık farkı 20 dereceyi bulur. 1200 metrenin üstündeki dağlık kesimlerde de kara iklimi geçerlidir. Kanarya Adaları'nda tropikal bir iklim hakimdir.

Arazi yapısı: Geniş, düz platolar engebeli tepeliklerle çevrilidir, dağlar kuzeyde yer alır.

Deniz seviyesinden yüksekliği: En alçak noktası: Atlas Okyanusu 0 m. En yüksek noktası: Pico de Teide 3,718 m'dir

Doğal kaynakları: Kömür, linyit, demir, uranyum, cıva, alçıtaşı, çinko, kurşun, tungsten, bakır, kaolin, potas, hidro enerji, işlenebilir arazilerdir.

Sulanan arazi: 34,530 km² (1993 verileri)

1.3. Siyasi Özellikler

Ülke adı: Resmi tam adı: İspanya Krallığı

Kısa Şekli : İspanya

Yerel Kısa Şekli: Espana

İngilizce: Spain

Yönetim biçimi: Meşruti Krallık

Başkenti: Madrid

İdari Yapı : 17 özerk bölge ve 2 özerk kentten oluşur.bunlar; Andalusia, Aragon, Asturias, Baleares (Balearic Islands), Ceuta, Canarias (Canary Islands), Cantabria, Castilla-La Mancha, Castilla y Leon, Cataluna, Comunidad Valencian, Extremadura, Galicia, La Rioja, Madrid, Melilla, Murcia, Navarra, PaisVasco (Basque Eyaleti) Fas açıklarındaki 3 İspanyol sömürgesi: Islas Chafarinas, Penon de Alhucemas ve Penon de Velez de la Gomera'dır.

Bağımsızlık günü: 1492

Milli bayram : İspanya Günü, 12 Ekim

Başlıca Şehirler : Madrid (2,879), Barcelona (1,503),Valencia (739), Seville(702)

Para Birimi : Euro

Resmi Tatiller : 1 Ocak (Yeni Yılın İlk Günü), 6 Ocak (Epiphany: Hıristiyan Bayramı), 19 Mart (Aziz Jose), 17-18 Nisan 2003 (Hayırlı Cuma), 20 Nisan 2003 (Paskalya), 21 Nisan 2003(Paskalya Pazartesi) , 1 Mayıs (İşçi bayramõ-Madrid Bayramõ) , 25 Temmuz (Aziz James Yortusu), 15 Ağustos (Hüküm Günü), 12 Ekim (Ulusal Bayram), 1 Kasım (Tüm Azizler Günü), 6 Aralık (Anayasa Günü), 8 (9) Aralık (Immaculate Conception), 25 .26 Aralık (Noel)

Anayasa: 6 Aralık 1978

Üye olduğu uluslararası örgüt ve kuruluşlar: AfDB (Afrika Kalkınma Bankası), AsDB (Asya Kalkınma Bankası), AG (Avustralya Grubu), BIS (Uluslararası İmar Bankası), CCC (Gümrük İşbirliği Konseyi), CE (Avrupa Konseyi), CERN (Avrupa Nükleer Araştırma Teşkilatı), EAPC (Avrupa - Atlantik Ortaklık Konseyi), EBRD (Avrupa Yatırım ve Kalkınma Bankası), ECE (Birleşmiş Milletler Avrupa Ekonomik Komisyonu), ECLAC (Birleşmiş Milletler Latin Amerika ve Karayipler Komisyonu), EIB (Avrupa Yatırım Bankası), EMU (Avrupa Ekonomi ve Para Birliği), ESA (Avrupa Uzay Ajansı), Avrupa Birliği, FAO (Tarım ve Gıda Örgütü), IADB (Amerika Bölgesi Kalkınma Bankası), IAEA (Uluslararası Atom Enerjisi Ajansı), IBRD (Uluslararası İmar ve Kalkınma Bankası), ICAO (Uluslararası Sivil Havacılık Örgütü), ICC (Milletlerarası Ticaret Odası), IDA (Uluslararası Kalkınma Birliği), IEA (Uluslararası Enerji Ajansı), IFAD (Uluslararası Tarımsal Kalkınma Fonu), IFC (Uluslararası Finansman Kurumu), IFRC (Uluslararası Kızılhaç ve Kızılay Toplulukları Federasyonu), IHO (Uluslararası Hidrografi Örgütü), ILO (Uluslararası Çalışma Örgütü), IMF (Uluslararası Para Fonu), IMO (Uluslararası Denizcilik Örgütü), Inmarsat (Uluslararası Denizcilik Uydu Teşkilatı), Intelsat (Uluslararası Telekomünikasyon ve Uydu Örgütü), Interpol (Uluslararası Polis Teşkilatı), IOC (Uluslararası Olimpiyat Komitesi), IOM (Uluslararası Göçmen Teşkilatı), ISO (Uluslararası Standartlar Örgütü), ITU (Uluslararası Haberleşme Birliği), LAIA (Latin Amerika Entegrasyon Birliği), NATO (Kuzey Atlantik Asemblisi), NEA (Nükleer Enerji Kurulu), NSG, OAS (Amerika Devletleri Teşkilatı), OECD (Ekonomik İşbirliği ve Kalkınma Örgütü),OPCW, OSCE (Avrupa Güvenlik ve İşbirliği Örgütü), PCA (Daimi Hakemlik Mahkemesi), UN (Birleşmiş Milletler), UNCTAD (Birleşmiş Milletler Ticaret ve Kalkınma Konferansı), UNESCO (Eğitim-

Bilim ve Kültür Örgütü), UNHCR (BM Mülteciler Yüksek Komiserliği), UNIDO (Endüstriyel Kalkınma Örgütü), UNMEE (BM Etyopya-Eritre Misyonu), UNMIBH (BM Bosna Hersek Misyonu), UNMIK (BM Kosova Geçici Yönetimi), UNTAET (BM Doğu Timor Geçiş Yönetimi), UNU, UPU (Dünya Posta Birliği), WCL (Dünya Emek Konfederasyonu), WEU (Batı Avrupa Konseyi), WHO (Dünya Sağlık Örgütü), WTrO (Dünya Ticaret Örgütü)²

1.3.1.İspanya İç Politikası

Devlet Yönetimi: Parlamenter Monarşi

İspanya Devlet Başkanı: Kral 1. Juan Carlos

Meclis düzeni: Meclis 350 milletvekili ve 259 senatörden oluşur. Her dört yılda bir seçim yapılır. Son seçimler 14 Mart 2004'de yapılmıştır.

Hükümet başkanı: Başbakan: José Luis Rodriguez Zapatero (14 Mart 2004 seçimleri)

İktidar partisi: 14 Mart'ta iktidara gelen Sosyalist İşçi Partisi (PSOE) 54 üyelikten 25'ini, sağcı Halk Partisi 23'ünü kazandı.

Mayıs 2004'te yapılan seçimlerde Sosyalist İşçi Partisi (PSOE) 164 sandalye kazanmıştır. Halkçı Parti (PP) mecliste 148 milletvekili ile temsil edilmektedir. En önemli bölgesel gruplar ise Catalan birliği (CÍU), Bask ulusal partisi (PNV) ve Kanarya Adaları Koalisyonu(CC)dur.

Ülke doğrudan seçimle gelen ve kendi kendini yöneten 17 bölgeye ayrılıyor. Her bölgeye tanınan özerklik yetkileri birbirinden farklı düzeylerde. Mesela, Katalonya, Bask bölgesi ve Galicia kendi dilleri ve hakları ile özel bir statüde.

Andalucia (Endülüs), Navarra, Valencia ve Kanarya Adaları da diğer bölgelere göre daha fazla yetki sahibi. Asturias ve Aragon da dil haklarını kayıt altına almaya çalışıyor. Bu nedenle siyasi yapı karmaşık ve sürmekte olan bir evrim geçiriyor.

1960'ta ETA örgütünün kurulmasıyla Bask bölgesinde süren gerginlik, hala İspanya'nın en büyük siyasi sorunlarından biri. Ayrılıkçı Bask örgütü ETA, 1968'teki ilk saldırısından bu yana 800 kişinin ölümünden sorumlu tutuluyor.

İspanya Yüksek Mahkemesi hükümetin talebi doğrultusunda, ayrılıkçı Bask partisi Batasuna'yı kapattı. Batasuna ise 2003 Mart'ında alınan karara kadar ETA'nın siyasi kanadı olduğu suçlamalarını ısrarla reddediyordu.

ETA terörü nedeniyle İspanya'da ayrılıkçı hareketler deyince akla ilk Bask milliyetçileri gelse de teröre bulaşmamış Katalanlar, bağımsızlık yolunda Basklılardan bir adım önde gitmektedir. Katalanlara ulus statüsü verilmesini öneren bir karar çıkartan Katalan Parlamentosu, anayasa değişikliğine gidilmesi ve Katalanların ayrı bir ulus olarak tanınması talebiyle İspanya Parlamentosu'na başvurmuştur.

² www.ulkeler.net (15.02.2007)

1.3.2. İspanya Dış Politikası

Diğer Avrupa ülkelerinde olduğu gibi İspanya'nın dış politikası da sömürgecilik üzerine kurulmuştur. Kuzey ve Güney Amerika başta Güney Amerikanın pek çok bölgesi, orta Amerika Meksika, Karayiplerin bazı bölgeleri ve ABD'nin büyük kesimi olmak üzere İspanya'nın hakimiyeti altına girmişti. İlk dönemde Konkistadorlar (İspanyolca bir kelimedir ve sömürge askerleri, kaşifleri vs. ifade etmektedir) ile kraliyet otoritesi arasında çekişme yaşanmıştır.

Konkistador asker ve memurlara ücret karşılığı olarak geniş toraklar ve yerli işçi çalıştırma hakkı verilmiştir.³

İspanya 1986'dan beri Avrupa Birliği, 1982'den beri NATO üyesidir. AB üyeliği ile birlikte 1980'lerin sonundan itibaren İspanya'nın ekonomik performansı artmış ve buna bağlı olarak ülke AB'nin 5. en büyük gücü haline gelmiştir. İspanya, Avrupa Birliği'nin genişleme çalışmaları ile de yakından ilgilenmektedir. Ülke, bir yandan Türkiye ile Orta ve Doğu Avrupa ülkelerinin kademeli olarak AB'ye üyeliklerini desteklerken bir yandan da AB içindeki etkisini ve AB fonlarından en fazla yararlanan ülke olma konumunu korumak ve sürdürmek istemektedir.

İspanya Başbakanı Jose Luis Rodriguez Zapatero ülkesinin maruz kaldığı kanlı terör eylemlerinden hemen sonra yaptığı sağduyulu ve yapıcı yorumlar, dünya barışı ve insanlığın huzuru için yaptığı yeni girişim onu dünya liderleri içerisinde farklı bir konuma taşıdı. Sosyalist bir lidere sahip olan İspanya hükümeti dünyadaki eşitsizliklere ve fakirliğe dikkat çekiyor ve bu sorunların mevcut şiddeti tetiklediğine inanıyor. Başta şiddet olmak üzere birçok sorunun temelinde bu eşitsizliğin ve fakirliğin yattığını her platformda vurguluyor. Bu sorunları daha çok şiddetle çözenin ise mümkün olduğuna da inanmıyor.

Bu nedenle yeni çözüm ve alternatiflere ihtiyaç olduğunu sürekli vurguluyor. Bunun için de Avrupa Birliği gibi sadece aynı medeniyet havzasına ait ülkeler arasında değil, farklı medeniyetler arasında da 'diyalog ve işbirliğine' ihtiyaç olduğuna inanarak savaş ve şiddetin hâkim olduğu bir dünyada '**Medeniyetler İttifakı**' projesini farklı bir bağlamda öne çıkaran ilk lider Jose Luis Zapaterodur.⁴ Teşebbüsü, Birleşmiş Milletler nezdinde destek buldu ve uluslararası bir proje olarak kabul edildi. Bu projenin en önemli tarafı iki ülke tarafından yürütülecek olması; İspanya dışında ikinci ülke ise Türkiye'dir. 25 Kasım 2005'te başlayan Projede Başbakan Erdoğan ve Zapatero birlikte çalışıyor. '**Medeniyetler İttifakı**' İslam ve Batı toplumları arasında saygı ve diyalogu artırma amaçlı ve BM ile birlikte 20 ülkenin destek verdiği bir projedir.

İspanya ülke içindeki terör eylemlerinden ve kayıplardan yola çıkarak uluslar arası terör karşıtı bir dış politika izlemektedir.

³ <http://tr.wikipedia.org/wiki/Sömürgecilik> (15.02.2007)

⁴ http://www.bbc.co.uk/turkish/news/story/2004/01/040112_ispanya_rehber.shtml (15.02.2007)

BÖLÜM II GENEL EKONOMİK DURUM

2.1. Genel Değerlendirme

Birçok Avrupa ülkesinde olduğu gibi İspanya'da da hizmetler sektörü II. Dünya Savaşı'nda bu yana hızla büyümüş ve 2000 yılında GSYİH'nin % 65.9'unu oluşturarak ekonominin motoru haline gelmiştir. Yine 2000 yılında tarım, ormancılık, balıkçılık sektörü GSYİH'nin % 3.6'sini, sanayi sektörü % 21.7'sini, inşaat sektörü ise % 8.8'ini oluşturmuştur.

İspanya'nın 90'li yıllardaki ekonomi politikası Avrupa Para Birliği'ne geçilebilmesi için belirlenen Maastricht kriterlerinin hayata geçirilmesine odaklanmıştır. Söz konusu kriterler çerçevesinde uygulanan sıkı mali politikalarla İspanya'nın 1993 yılında GSYİH'nin % 6.7'si kadar olan kamu açıkları 1998 yılında % 2.6 olarak gerçekleşmiştir. Yine aynı yıl, ekonominin bazı sektörlerindeki serbestleşme ve petrol fiyatlarındaki düşüğe paralel olarak enflasyon oranı % 1.8'e gerilemiştir. 1994 yılında İspanyol Merkez Bankası'nın özerkleştirilmesiyle birlikte tedbirli bir para politikası uygulanmaya başlanmış; böylece makroekonomik istikrarın sağlanması kolaylaşmış ve İspanya 1999 yılında Avrupa Para Birliği'nin kurucu üyelerinden biri olmuştur.

1992-93 yıllarında ülkenin içine girdiği ekonomik durgunluk, özellikle sanayi ve inşaat sektörlerinde yatırımların durması ve işsizliğin artması sonucunu doğurmuş; 1994 yılında işsizlik toplam işgücününün % 24.2'sine yükselmiştir. Peseta'nın devalüasyonu ile ihracatta yaşanan patlama ve ithalatta gözlenen düşüğe rağmen İspanya'nın yaşadığı en ağır krizlerden biri olmuştur. İhracatta kaydedilen artış 1995-96 yıllarında sanayi sektöründe hareketlenme yaratırken, iç talep artışını da beraberinde getirmiştir. 1997-2000 yılları arasında iç talepteki yıllık ortalama % 4.7'lik artışa bağlı olarak, GSYİH da yıllık ortalama % 4.1 büyümüştür. Aynı dönemde mal ve hizmet ihracatı yıllık ortalama % 10.3 artmıştır.

2001 yılında İspanya'nın GSYH'sı 560 milyar US\$ civarında iken, GSYH bakımından dünya ekonomisinde 8. Sırada idi. İspanyol ekonomisinin yapısı gelişmiş bir ülke düzeyinde olup hizmet sektörü GSYH'ya en büyük katkıyı sağlamaktadır. Bunu sanayi sektörü izlemektedir. Bu iki sektör İspanya'nın GSYH.sınının %90'ına tekabül etmektedir. Tarım'ın payı ise ülkenin yoğun ekonomik büyümesinin sonucu olarak azalmış ve bugün GSYH'nin %4'ünü teşkil etmektedir.

İspanya büyük ölçüde dinamik bir ülkedir ve geleneksel olarak diğer sanayileşmiş ülkeler ortalamasının üzerinde bir ekonomik büyüme sergilemiştir. 2001 yılında büyüme %2.8 iken, bu rakam yüzde GSYH artış ortalaması sadece 1.7 olan AB'nin oldukça üzerine çıkmıştır.

Avrupa Birliği'nde ve Dünyada İspanya'nın yeri aşağıdaki göstergelerle ifade edilebilir:

- 1986 yılında İspanyol GSMH'sı, AB ortalamasına oranla %72'iydi. Şu anda bu oran (AB-15) için %85.3, (AB-25) için %93'dür.
- İspanya, AB ortalaması üzerinde, tutarlı bir büyüme sürdürmektedir.
- Dünya sıralamasında, turistlerin en çok ziyaret ettikleri ikinci mekan, aynı zamanda, Amerika Birleşik Devletleri'nden sonra turizmde en çok gelir elde eden ikinci ülke.
- İspanya, 2003 yılında, 52.5 milyon turistin akınına uğramıştır. Turizm, toplam GSMH'nın %12'sidir.
- AB'deki (Avrupa Birliği) üçüncü en büyük araba üreticisi (2002 yılında %80'i ihraç edilen 3 milyon araç)
- Avrupa'daki üçüncü büyük makine gereçleri üreticisi (2002'deki üretim: 915 milyon Euro, % 60'si ihraç edilmiştir)
- 2002 senesi boyunca dünya çapında gerçekleştirilen Yap İşlet Devret projeleri uluslar arası ihalelerindeki başarılarıyla İspanyol müteahhitler, bu alanda tüm dünya çapında iş hacminin %30'unu gerçekleştirdiler
- Dünyanın ikinci büyük doğal taş ihracatçısı
- Dünyanın ikinci büyük seramik ihracatçısı
- Dünyanın üçüncü büyük ayakkabı ihracatçısı
- Dünyanın ikinci büyük sebze ihracatçısı
- Dünyanın en büyük turunçgil meyve ihracatçısı (dünya pazarının %5'i)
- Dünyanın en büyük zeytinyağı ihracatçısı ve üreticisi (dünya pazarının %57'si)
- Dünyanın üçüncü büyük şarap ihracatçısı (dünya ticaretinin %9'u)

2.2. İspanya'nın Ekonomi Politikası

Ülkede 1992-1993 yıllarında yaşanan ekonomik resesyonun ardından bir taraftan maliye politikası sıkılaştırılırken diğer taraftan para politikası hazırlama ve uygulama yetkisi otonom bir statü ile beraber İspanya Merkez Bankası Bank of Spain'e devredilmiştir. Burada temel amaç, makroekonomik istikrarın yeniden sağlanması ve Maastricht Antlaşması ile ortaya konulan Avrupa Para Birliği (EMU) kriterlerine uyum sağlamaktır.

Alınan bu önlemler sonucunda, enflasyonist baskı azalmış, faiz oranları düşmüş ve ekonomik büyüme hızlanarak mali yapı güçlenmiştir. Mayıs 1996'da kurulan hükümet bu yeni politika sürecine dinamizm katmış ve ayrıca ekonomide daha fazla liberalizasyonun sağlanması için yeni bir program uygulamaya konulmuştur. Avrupa ekonomisinde yaşanan genel büyüme trendinin de etkisiyle genel kamu mali açığı, 1993 yılındaki GSYİH'nın %6,7'si düzeyinden 2000 yılında yaklaşık %0,3'e kadar düşmüştür.

Bu gelişmeler ülkenin ekonomi politikalarına duyulan güveni sağlamlaştırmış ve Peseta'nın Avrupa tek para birimi EURO'ya katılımını sağlamıştır. 1 Ocak 1999 tarihi itibarıyla Peseta geri dönülmez bir biçimde EMU'ya dahil olan diğer 10 AB üyesi ülkenin paralarına bağlanmış, para politikasına ilişkin yetki ve sorumluluklar da İspanya Merkez Bankası'ndan Avrupa Merkez Bankası'na (ECB) devredilmiştir.

Son yıllarda ülkenin ekonomisini şekillendiren politikalar, özelleştirme programı, vergi indirimi politikası, işgücü piyasası reformu ve mal piyasalarının liberalizasyonudur.

1985 yılından bu yana uygulanmakta olan özelleştirme programı çerçevesinde, sanayide kamu payı önemli ölçüde azalmıştır. Önceleri özelleştirilen şirketlerin ticari potansiyelini geliştirmek amacıyla başlayan özelleştirme daha sonraları sermaye sağlamak ve ülkenin mali yapısını desteklemek amacıyla kullanılmıştır.

1996 yılında iktidara gelen hükümet, kamunun elinde kalan petrol, elektrik ve telekomünikasyon iştiraklerini de hızla özelleştirmiştir. Ulusal havayolu şirketi Iberya, havaalanı operatörü ve kağıt ve kağıt hamuru üreten ENCE şirketindeki kamu hisselerinin de elden çıkarılmasıyla, kömür ve bazı savunmaya ilişkin sektörler haricinde kamu ekonomik hayattan tamamen çekilmiş olacaktır.

Ülkede, bir taraftan da geleneksel olarak tekelci yapıda ve korunan sektörlerde liberalizasyon yönünde önemli çalışmalar yapılmaktadır. 2000 yılının ortalarında petrol, doğal gaz, elektrik, telekomünikasyon, kitap, farmakotikler, arazi ve taşıt piyasalarında rekabeti artırmayı ve alışveriş saatlerini serbestleştirme amaçlı bir uzun vadeli liberalizasyon önlemleri paketi onaylanmıştır. Bununla beraber, mal piyasalarının tam olarak serbestleştirilmesi için hala alınması gereken bazı önlemler vardır.

2.3. Ekonomik Göstergeler

GSYİH: Satınalma Gücü paritesi - 1221.1 milyar \$ (2006 verileri)

Enflasyon oranı (tüketici fiyatlarında): %3.5 (2006 verileri)

Endüstri: Tekstil ve giysi, yiyecek ve içecek, metal sanayi, kimyasallar, gemi yapımı, otomobiller, makine parçaları, turizm

Tarım ürünleri: Hububat, sebze, zeytin, şaraplık üzüm, şeker pancarı, narenciye, et, domuz eti, kümes hayvanları, süt ürünleri, balık'tır.

Para birimi: Euro (EUR)

Para birimi kodu: EUR

Mali yıl: Takvim yılı

Tablo- 1. Temel Ekonomik Göstergeler

	2002	2003	2004	2005	2006
GSYİH	689.0	885.0	1,044.5	1,127.1	1,221.1
Kişi başına GSYİH	2.7	3.0	3.4	3.5	3.4
Tüketici fiyatları enflasyonu	3.5	3.0	3.0	3.4	3.5
Nüfus	41.0	41.8	42.7	44.1	45.1

Kaynak: Economist Intelligence Unit Source: Country Profile, 2006

Tablo-2. Ödemeler Dengesi (Milyon Euro, 2004)

Mallar	-52.937
Hizmetler	27.231
Gelir	-13.701
Cari Transferler	-44
Cari hesaplar (g-g)	-44.451
Sermaye hesabı (g-g)	8.548
Doğrudan yatırım	-26.345
Portföy yatırımı (*)	85.805
Diğer yatırımlar (*)	-9.777
İspanyol Merkez Bankası rezervleri	5.147
Merkez Bankası Varlıkları	-19.157
Euro sistemle gelen talepler	-13.760
Diğer net varlıklar	-5.397
Mali Hesap (**)	36.834
Net hata ve noksanlar	-931
(g-g) = gelir-gider (*) = İspanyol Merkez Bankası olmadan (**) = borçların(pasiflerin) net değişimi - varlıkların (aktiflerin) net değişimi	

Kaynak: www.ispanyaticaret.org.tr

2.4. Ekonomik Sektörler

İspanyol tarımın en belirgin özelliği geniş arazilere yayılmış tahıl üretim alanları ve (2004 verilerine göre 6,6 milyon hektar), üzüm ve zeytin başta olmak üzere bu alanlarda ekili bulunan ağaçsı bitkilerdir. Büyük ve küçük baş hayvan yetiştiriciliği alanında sırasıyla domuz eti, dana eti ve süt, koyun ve keçi eti ve kümes hayvancılığı üretimi gelmektedir. 2004 senesinde kaydedilen verilere göre Balıkçılık üretimi 1.387.239 metrik tonu bulmaktadır. Bu miktarın 317.239 metrik tonu kültür balıkçılığı üretiminden elde edilmektedir. (Bunun % 77,8'i midye üretimidir).

Başta gelen İspanyol sanayi sektörleri arasında gıda, otomobil üretimi, kimyacılık ve metal üretimi sayılabilir. Endüstriyel malzemelerin üretimi ve ihracatı yüksek oranlı teknolojik içeriğe sahip sektörlerle doğru hızla yönelmektedir. Bunun bir kanıtı olarak, üretim endüstrisi ihracatının yarısından fazlasının orta-yüksek yoğunluklu teknolojiye ait olmasını gösterebiliriz.

2004 yılı endüstriyel ürün ihracatı, kaydedilen toplam ihracatın %81,8'iydi. Başta gelen ihracat sektörleri arasında otomobil, yarı işlenmiş mamuller ve ekipmanlar gelmektedir.

Gayri Safi Yurtiçi Hasıla'ya ve istihdama en büyük katkı Hizmet Sektöründen gelmektedir. 2004 yılında İspanya, yabancı turistler tarafından en çok tercih edilen ikinci ülkeydi. 2004'de ülkeye gelen toplam ziyaretçi sayısı 53,6 milyona ulaştı.

İspanyol şirketler ağı büyük ölçüde atomik yapılu işletmelerden oluşmaktadır ve Küçük ve Orta Ölçekli firmaları (KOBİ) durağan bir yapıya sahiptir. 2004 yılı başlarındaki rakamlar itibari ile toplam 2.809.385 KOBİ ve 3.735 Büyük İşletme bulunmaktadır (bu firmalara tarım ve balıkçılıkla iştigal eden işletmeler dahil değildir). 2003-2004 yılları arasındaki büyüme KOBİ'lerde %4,6 büyük işletmelerde ise % 3,8 olmuştur.

Kamu sektörünün milli ekonomiye katılımı 1996 senesinde “**Kamu Sektörünün Modernizasyonu Programının**” kabulüyle kayda değer ölçüde azalmıştır. Gerçekleştirilen sayısız özelleştirme sayesinde zaten bir süredir kopma yolunda ilerleyen Devlet; petrol, doğal gaz, siderürji, telekomünikasyon, hava ve deniz ulaşımı, elektrik üretimi ve bankacılık sektörlerindeki katılımını sona erdirmiştir. Kamu endüstrisinin Gayri Safi Yurtiçi Hasıla üzerindeki katkısı 1996 senesinde %1,8 iken 2004 senesinde %0,1 olarak kaydedilmiştir.

Tablo- 3. Sektörel İstihdam Oranları (2004)

Tarım ve balıkçılık	% 5,5
Sanayi (İnşaat dahil)	% 30,4
Hizmetler	% 64,1
İşsizlik oranı (2003)	% 11,0

Kaynak: www.ispanyaticaret.org.tr

2.4.1. Tarım

Tarım sektöründe İspanya; şarap, zeytinyağı ,meyve ve sebze üretiminde önde gelmektedir. Uygun iklimi sayesinde ülkenin güneydoğusunda sera endüstrisi gelişmiş ve bu sayede ülke belli başlı Avrupa pazarlarında en rekabetçi yaş sebze-meyve üreticisi konumuna gelmiştir. İspanya'nın balıkçılık filosu ve ilgili endüstriler , ülkenin denizcilik açısından konumu ve balığa yönelik büyük çaplı iç talep sayesinde önemli çapta gelişmiştir. Meyve ve sebze üretimi son 10 yıldır önemli ölçüde artmış ve bugün toplam tarım hasılatının %25'ine tekabül etmektedir.

Ülkenin iklimi modern, sulu tarıma müsait olup bu tür ürünlerde büyük ölçüde ticari fazla elde edilmiştir. Başlıca tarım ürünleri tahıl, sebze, zeytinyağı, şarap üzümü, şeker kamışı, turuncgiller olup hayvancılıkta sığır, domuz yetiştirme, kümes hayvancılığı, süt ve süt ürünleri üretimi ve balıkçılık yapılmaktadır. İspanya Avrupa'nın üçüncü en büyük şarap üreticisi ve dünyanın en büyük zeytinyağı üreticisidir.

İspanya'da tarımda verimlilik 1980'lerin başlarından beri hızla artmış ancak; bu durum sektörde istihdamın azalmasını da beraberinde getirmiştir. Tarım ve balıkçılık sektörlerinde 1976 yılında toplam 2.6 milyon olan istihdam, 1999 yılı sonunda 1 milyonun altına gerilemiş ve 2000 yılı itibariyle toplam istihdamın % 6.8'ini oluşturmuştur. Bir yandan iklim şartlarının uygunluğu; öte yandan modern sistemlerin kullanılmasıyla. Bununla birlikte, daha çok kuru ve verimsiz olan ve ülkenin orta kesimlerindeki düzlüklerde gerçekleştirilen tahıl üretimi iklim değişimlerinden önemli ölçüde etkilenmektedir.

Yarımada ve ada koşulları gösteren İspanya'nın fiziki yapı özelliği ve coğrafi durumu, Atlantik-Kantabrik ve Akdeniz etkisi, çeşitli tarım sistemleri ve radikal olarak farklı olan insan yerleşme şekillerine neden olan farklı bir kırsal iklim ortaya çıkarmıştır.

Ulusal toprakların farklı bölgelerinde hükmeden çeşitli iklim şartlarının sonucu olarak İspanyol tarımının ürün çeşitliliği bilinmektedir. Ilık iklim türlerinden tropikal türlere kadar Akdeniz'in tipik mahsulleri yetiştirilir.

Sebze meyve üretimi, büyük bir ürün çeşitliliğiyle İspanyol tarım ürünlerinin yaklaşık yarısını teşkil etmektedir. Bu ürünlerden çoğu, ihracatın sayıca önemli bir bölümüdür. Diğer yandan yıldan yıla kapasitesini artıran ve geniş bir ürün yelpazesi sunan İspanya'daki gıda dönüşüm sanayi, önemli bir yer tutar. Bunların arasında konserve sanayi belirtilebilir.

2.4.1.1.Zeytin

Yemelik zeytinin dünyadaki üretimi, bir milyon ton civarında gerçekleşmektedir. Bunların yaklaşık %30'u İspanya'ya aittir. Bu üretimin %75'i yeşil zeytin ve %25'i de siyah ve değişen renklerde zeytinin işlenmesidir.

Ürünün yarısı iç pazarda tüketilmekte, diğer yarısı ise yüzden fazla ülkeye ihraç edilmektedir. İhraç edilen zeytinin büyük çoğunluğu (%75'i) camlarda, teneke kutularda yada poşetlerde ambalajlı olarak satılmakta ve geri kalanı ise taneli olarak satılmaktadır.

İspanya, yemeklik zeytin konusunda dünyanın birinci üreticisi ve ihracatçısıdır. Bu durum, modern bir sanayinin teknolojik ilerlemeleriyle birlikte zeytin kalitesinin ve geleneğin birleştiği bir sektörün çabasına ve profesyonelliğine bağlıdır.

Dünya’da toplam üretim: 980.000 Ton.

İspanya’da üretim: 300.000 Ton.

Dünya’da toplam ihracat: 277.000 Ton.

İspanya’nın ihracatı: 125.000 Ton.⁵

2.4.1.2. Zeytin Yağı

Zeytin yağı, İspanyol tarımsal gıda ihracatının en belirgin ürünlerinden biridir. İspanya, yeni kampanyalarla 1.000.000 tona ulaşan yarım yıllık 700.000 – 800.000 ton üretimle dünyanın birinci sıradaki zeytin yağı üreticisidir. 2 milyon hektardan fazla bir alanı kaplayan 250 milyondan fazla zeytin ağacıyla zeytincilik yapılan yüzölçümü, dünyanın zeytincilik yapılan yüzölçümünün %25’inden fazlasını temsil etmektedir.

Ayrıca İspanya, son on yılda bazı kampanyalarla 400.000 tona ulaşan yarım yıllık 200.000 tonluk ihracatla dünyanın birinci ihracatçı ülkesidir.

İspanyol Zeytin Yağı, 5 kıtada 100’den fazla ülkeye ihraç edilmektedir. Tane olarak (temel olarak Avrupa Birliği ülkelerine yönelen ihracatlar) ya da tüketicileri lokanta, kuruluşlar ve dünyanın en iyi yemek kurumlarına doğrudan gönderilen asgari 5 litrelik ambalajlarda ihraç edilmesine bağlı olarak, ana pazarlar değişiklik göstermektedir.

2.4.2. Ormancılık

İspanya’nın topraklarının %33’ü devlet elinde bulunan ormanlık alanla kaplıdır. Ülkede devletin girişimi ve AB fonlarından sağlanan mali destek ile yeniden ormanlandırma projesi başlatılmıştır. 2001-2006 yılları arasında, % 72’si AB fonlarından gelecek olan, 440 milyon ECU tutarında bir harcama ile 153.000 hektarlık alan yeniden ağaçlandırılarak bir yandan çölleşmenin bir yandan da ihtiyaçtan fazla gıda üretimi yapılmasının önüne geçilmiştir

2.4.3. Balıkçılık

Ülkenin konumu ve tüketim miktarının (yıllık kişi başına 40 kg) etkisiyle İspanya Avrupa’nın en geniş balıkçılık filosuna sahiptir. (17.000 gemi) AB içerisinde balık mahsulünün %16’sı İspanya tarafından elde edilmektedir. Başlıca derin deniz limanı, Avrupa’nın en büyük balıkçılık limanı olan Galiçya kenti Vigo’dadır. Endüstri 75.000 civarında balıkçı ve sahil faaliyetleriyle alakalı olarak 375.000 işçi istihdam etmektedir. Büyük kapasitesine karşın, yüksek düzeyde iç

⁵ Yemeklik Zeytin İhracatçıları Derneği, ASEMESA

tüketim ve balık mahsulünün İspanyol gemilerince yabancı limanlara bırakılması sonucu büyük çapta açık vermektedir. Açık denizde avlanabilen İspanyol teknelerinin sayısı 2.000 kadardır ve toplam avın % 70'ini sağlamaktadırlar.

2.4.4. Sanayi

GSYH'nın %25'ine tekabül eden sanayi sektörü ile İspanyol ekonomisi yapısıyla sanayileşmiş bir ülkedir. İspanya sanayii son on yılda önemli değişimler geçirmiştir. İspanya'nın AB'ne girmesi ile ülke ekonomisi dışarıya açılmış ve şirketlerini yabancı rekabetine maruz bırakmıştır.

Ülkenin Avrupa Birliğine üye olmasından beri, güçlü doğrudan yabancı sermaye artışı faaliyetlerde yeniden yapılanma sürecini desteklemiş olup, böylelikle İspanyol şirketlerinin teknolojik gelişimi ve rekabet gücü artırılmıştır. Halen İspanyol sanayi 3 büyük eğilim sergilemektedir: Euro bölgesine entegrasyon, küreselleşme ve serbestleşme.

Telekomünikasyon ve enerji sektöründeki mevcut tekeller giderek ortadan kaldırılmış olup, her iki sektör de artık rekabetçi bir ortamda faaliyettedir . Ayrıca özelleştirme süreçleri tamamlanmış bulunmaktadır. Sanayi politikası halen araştırma ve geliştirmeyi desteklemeye odaklanmıştır. İspanyol şirketleri uzun süredir rekabet güçlerini artırmak amacıyla modern teknoloji kullanımına yönelik yoğun çaba sarf etmektedir.

Sanayi sektörü hizmet sektörünün 1/3'i büyüklüğünde olsa da, ciro bakımından en büyük şirketlerin çoğu sanayi sektöründedir. Başlıca sanayi sektörleri enerji üretimi, petrol ve kimyasallar, taşıt imalatı ve gıda işleme sektörleridir.

Tablo-4. Sanayi Üretimi (yılda % değişim)

	1999	2000	2001	2002	2003
Toplam sanayi	2,6	4,0	-1,2	0,1	1,6
Tüketim malları	1,9	1,2	-0,7	2,3	0,5
Ara mallar	3,1	5,5	-2,1	1,4	2,1
Sermaye malları	3,2	6,4	-3,3	-4,9	0,6
Sanayi kapasite kullanımı (%)	79,9	80,7	79,2	78,1	79,2
Önemli Sanayi malları üretimi					
Otomobiller (000)	2.209	2.366	2.210	2.267	2.399
Ticari taşıtlar (000)	642	665	637	587	628
Çelik (milyon ton)	14.884	15.880	16.504	16.409	
Çimento (milyon ton)	35.789	38.017	40.510	42.388	44.806

Kaynak: The Economist Intelligence Unit Spain Country Profile

İspanya'nın geleneksel sanayi merkezi , demir ve çelik işlerinin yakınında metalurji sanayilerinin geliştiği Bask eyaleti ile tekstil sektörünün endüstriyel gelişimin öncüsü olduğu Catalonya'dır.

2.4.4.1. Otomotiv Sanayi: Araçlar ve Yedek Parçalar

Otomotiv sektörü, belli başlı İspanyol sanayilerinden biridir. 2001 yılında İspanya, dünyanın altıncı otomobil üreticisi olmuştur. Günümüzde de Opel, Citroen, Mercedes, Renault ya da Ford gibi 12 otomobil ve kamyon üreticisi mevcuttur. Son yıllardaki araç üretimi 3 milyon civarındadır.

İspanyol topraklarında kurulu 600'den fazla yedek parça üreticisi şirket, bu fabrikalara malzeme sağlamaktadır, ayrıca en modern üretim ve lojistik ürün destekli olarak, üretimlerin yüksek bir oranı ihraç edilmektedir.

2.4.5. Enerji

İspanya, petrol ve doğal gaz ihtiyacının %99'u ve kömür ihtiyacının da %51'i için ithalata bağımlı bir ülkedir. Çok yavaş ama istikrarlı bir yeniden yapılanma süreci içinde bulunan ülke içi kömür üretim sektörünün rekabetçi bir yapısı yoktur ve devlet desteği ile ayakta durmaktadır. Ülkede petrol ve doğal gaz rezervi arama çalışmaları sonuçsuz kalmıştır. Hükümet daha ziyade uzun vadeli arz anlaşmaları yapmaktadır veya yurtdışından rezerv satın almaktadır.

Enerjinin daha etkin kullanımının sağlanması yönünde çalışmalar yapılmaktadır. Rüzgardan yararlanarak enerji üretiminin yapıldığı parkların sayısı son yıllarda hızla artmış, ülke bu açıdan Avrupa'nın önde gelen enerji üreticilerinden biri haline gelmiştir.

Tablo-5. Enerji İstatistikleri (milyon ton petrol olarak)

	1998	1999	2000	2001	2002
ÜRETİM					
Kömür	9,2	8,6	8,3	7,9	7,7
Doğal gaz	0,1	0,1	0,1	0,5	0,5
Petrol	0,5	0,3	0,2	0,3	0,3
Elektrik	18,5	17,6	18,3	20,1	18,4
Nükleer	15,4	15,3	16,2	16,6	16,4
Hidro	3,1	2,2	2,5	3,5	2,0
TOPLAM	28,9	27,3	27,5	28i,8	26,9
TÜKETİM					
Kömür	17,8	20,2	21,6	19,5	21,9
Doğalgaz	11,8	13,5	15,2	16,4	18,8
Petrol	61,7	63,0	64,7	66,7	67,6
Elektrik	18,9	18,3	19,1	20,4	18,9
TOPLAM	110,2	115,1	120,6	123,0	127,2

Kaynak:The Economist Intelligence Unit Spain Country Profile,2004

2.4.6. Madencilik

Ülkenin zengin maden rezervleri olup, İspanya AB içinde enerji dışındaki madencilikte kendine yetebilen bir ülkedir. Ancak hala maden tüketiminin üçte biri için net ithalatlara bağımlıdır. Özellikle demir cevheri, civa, potas ve pirit (kükürtlü birkaç çeşit maden) ile uranyum yatakları bakımından zengindir. Başlıca kömür madenleri ve demir cevheri yatakları kuzeyde (Asturias,Cantabria ve Bask Eyaleti) , önemli civa rezervleri güneybatıda Almadén yakınlarında, bakır ve kurşun yatakları Andalucía'ya bulunmaktadır. Asturias'taki bir altın madeni Avrupa'da bu maden yataklarından en büyüklerinden bir kısmını barındırmaktadır ve İspanya ayrıca dünyanın önde gelen granit ve mermer üreticilerinden biridir.

2.4.7.Hizmet

2.4.7.1. Ulaştırma

İspanya, altyapısının geniş çapta yenilenmesini de kapsayan bir modernizasyon sürecinden geçmektedir. Hükümet gelecekte de önemli miktarda yatırım yapmayı planlamaktadır. Bu durum, 1993-2007 genel altyapı planında görülmekte olup bu plan dahilinde toplam 133 milyar \$ altyapı yatırımı yapılmaktadır. Şehirlerarası taşımacılık altyapı planındaki ana unsurdur ve bunu kent taşımacılığı izlemektedir. Ayrıca hidrolik çalışmalar ve çevre altyapısına yönelik çalışmalar da planda vardır. 10,000 km.nin üzerinde olan otoyol ağı 1982'den beri üç kat uzatılmış ve etkinliği ve kullanılabilirliğinin artırılması konusunda sürekli iyileştirilmiştir. Hükümetin yatırım planı 2010 yılına kadar otoyol ağını 13,000 km'ye çıkarırken toplam yatırım 2000-2006 yılları arasında 25 milyar Euro'yu geçmiştir. Kamu harcamalarında kesintiye gidilmesiyle devlet 1980'li yıllarda gözde olan ücretsiz otobanların yerine paralı geçiş otoyollarının inşasına başlamıştır.

İspanya'nın 14,000 km.lik bir demiryolu ağı vardır. Hızlı tren hatları devletin altyapı planlarının öncelikleri arasındadır ve bu plan sonucunda 2004 yılının Aralık ayına kadar Madrid yüksek hız treniyle Barcelona (Catalonia) ve Irún (Basque Eyaleti) üzerinden Fransa sınırına bağlanarak, 2005 yılında kadar Valencia üzerinden Akdeniz kıyısına bağlanmıştır. Ayrıca, Portekiz ile geri kalan belli başlı İspanyol şehirlerini birbirine bağlamak amacıyla hızlı tren hatları tasarlanmaktadır. Demiryollarına yönelik yatırımın 2000-2006 yılları arasında toplam 21.6 milyar Euro'dur.

Ülkenin 33 havaalanında 250 havayolu işletilmektedir. İspanya Latin Amerika ile Avrupa arasındaki hatlardaki önemli bir ara duraktır ve Avrupa'dan Amerika ve Afrika'ya olan ağda önemli bir konuma sahiptir. İspanya'nın Atlantik ve Akdeniz sahillerindeki 44 limanı çok iyi deniz bağlantıları bulunmaktadır. En önemli limanlardan Bilbao ve Barcelona'dır.

2.4.7.2. Turizm

Turizm İspanyol ekonomisinin lokomotifidir ve ülkenin ödemeler dengesine çok önemli katkıda bulunmaktadır. 1993 yılında İspanyol para birimi Peseta'nın devalüe edilmesi ve kaliteyi ön plana çıkaran uzun vadeli turizm politikalarıyla turizm sektöründe canlanma yaşanmıştır. İspanya 2000 yılında 48.2 milyon ziyaretçi ve 30.4 milyar Dolar turizm geliri ile, Fransa ve ABD'den sonra üçüncü sırada yer almıştır. Diğer tüm merkezler gibi İspanya da da 11 Eylül saldırılarının ardından turizmde bir düşüş olmuştur (%10).

İrlanda'nın başlıca turistik alanları şöyledir.

BAŞKENT: MADRİD Başkent Madrid yapıları, müzeleri, katedralleri ile her zaman ilgi odağı olan bir şehirdir.

Almudena Katedrali: Neogotik tarzda inşa edilen bu kilise, şehrin kurucusuna adanmış dinsel bir yapıdır.

Prado Museum: 18. yüzyılda yapılmış olan bu müzede, 7000 adet eser sergilenmektedir.

Palacio Real: 1734'de inşa edilen bu yapı, İspanyol krallarının konutu olarak kullanılmıştır. En önemli özelliği ise el yazması ve antika kitaplardan oluşan bir kütüphaneye sahip olmasıdır.

Plaza de Cibeles: Tanrıça Kibele'ye adanmış olan bu meydanın ortasında çok güzel bir çeşme vardır.

Plaza de la Independencia: Orijinal duvarları ile bugüne kadar kalan iki kapıdan biridir. Savaşçı meleklerle süslü kemeri, Madrid'in simgelerinden biri olmuştur.

Puerta del Sol: Madridlilerin buluşma merkezi sayılan bu yerde ayrıca, Osoy el Madrono'nun heykeli bulunuyor.

Askeri Müze, Boğa Güreşi Müzesi, Cason del Buen Retiro, Belediye Müzesi gibi müzeleri görülmeye değer diğer yapılar arasında yer alıyor.

Prado Ulusal Müzesi: Dünyanın en zengin sanat yapıtları koleksiyonuna sahip bu müze, 3.000'i aşkın yapıtı içinde barındırıyor.

Picasso Müzesi: 1881 yılında Malaga'da doğan Picasso 1985-1900 yıllarında Barselona'da yaşamıştır. 2.500 den fazla eseri ulusal müzede, sergilenmektedir.

ŞEHİR: BARSELONA

Tarihi binaları, geometrik şekillere sahip olan yapıları ve heykelleri ile Barselona, Avrupa kentlerinden ayıran bir çok özelliğe sahiptir. Picasso, Miro, Dali ve Gaudi gibi sanatçıların yıllarca burada yaşamış olması ve yaratıcılıklarını burada ortaya koymaları sonucunda, ortaya böyle bir sanat merkezi çıkmıştır.

Barselona'yı bu ihtişama kavuşturan Dali ya da Picasso değildir. Kentin tüm güzelliği ünlü mimar Antoni Gaudi tarafından sağlanmıştır. Passeig de Gracia Caddesinin aşağısında bulunan La Pedrera apartmanı ve Avrupa'nın en güzel parklarından olan "Guell Parkı" ve "Casa Battlo" binası Barselona'da ki güzelliklerdendir.

Barselona Limanı: Bu limana binlerce geminin uğraması nedeni ile dünyaya açılan bir köprü gibidir. Dünyaya açılan bu köprünün hemen yanında bulunan, Christopher Columbus Heykeli'de dikkat çekmektedir.

ŞEHİR: SEVİLLA

Sevilla şehrinin en önemli özelliklerinden bir tanesi bu şehrin tam anlamıyla bir eğlence şehri olmasıdır. Gualdaquiviri nehri üzerinde kurulan köprüyü geçince, hayatın oldukça hızlı, eğlenceli ve doğal olması nedeni ile İspanya'ya gelen ziyaretçilerin ilgisini çeken şehirlerden bir tanesidir.

Boğa güreşi: M.S 16. yüzyılda Roma İmparatorluğunda başlamıştır. İnanışlara göre matador, öldürdüğü boğanın kanı ile güçlenip, yeniden doğacağı kabul edilirdi. Şu anda böyle bir inanıştan ziyade, daha çok turistlerin eğlencesi ve kültürel bir faaliyettir.

2.4.7.3. Bankacılık

Ülkenin ticari bankacılık sektörünün % 80'ini Banco Bilbao Vizcaya Argentaria (BBVA) ve Banco Santander Central Hispano (BSCH) grupları ellerinde bulundurmaktadırlar. Faaliyetlerini Latin Amerika'da genişletmiş olan her iki banka Avrupa'da da genişleme imkanlarını aramaktadırlar. Sektörün iki büyük banka tarafından elde tutulmasına rağmen İspanya'da ticari bankacılık sistemi bölgesel tasarruf bankaları arasındaki gelişmiş bir ağı varlığı sayesinde oldukça rekabetçi bir yapıya sahiptir ve toplam tasarrufların % 50'si ellerinde bulunmaktadır.

2.4.7.4. Telekomünikasyon

Avrupa Birliğinin direktifleriyle, ülkenin sabit telekomünikasyon hizmetlerinin büyük kısmı liberalize edilmiştir. Yerel telefon hizmetlerinin kontrolü, tamamen liberalizasyonunun sağlandığı Ocak 2001'e kadar devlet tekeli olan Telefonica'nın elinde kalmıştır. Ülke piyasasına hızla giren İtalyan firmalarının sabit hat hizmetleri sunmak için rekabete girmeleri, bu hat tarifelerinde ciddi bir ucuzlama sağlamıştır.

2000 yılı itibarıyla mobil telefon kullanıcılarının sayısı 20 milyona kadar ulaşmış, ancak bu hatların fiyatları yüksek kalmaya devam etmiştir. 2000 yılı Mart ayında, dört yeni mobil telefon lisansı verilmiştir. Bilgisayar kullanımı bakımında ülke ABD'den üç yıl, AB ülkelerinden 1,5-2 yıl kadar geç başlamıştır. Ülkede bazı özel TV kanalları bulunmakla beraber, iki büyük televizyon kanalı TVE1 ve TVE2, devlet elindedir. Ayrıca ülkede, kontrolü yerel hükümetlerin elinde olan bir yerel televizyon ağı mevcuttur. Ülkenin en önemli ulusal günlük gazetesi El Pais'dir. ABC, El Mundo, La Vanguardia ve El Periodico de Catalunya da önemli gazeteler arasındadır. Gazete okuma oranının %25 olarak tahmin ediliyor. Dağıtım rakamlarına göre her bin kişi başına sadece 100 gazete satılıyor olması, gazetelerin paylaşılarak okuma alışkanlığından kaynaklanmaktadır.

2.4.7.5 İnşaat

1992 yılında Sevilla’da düzenlenen Expo 92 ve Barselona’da düzenlenen Olimpiyatların sona ermesi ve ekonominin durgunluğa girmesinden en çok etkilenen inşaat sektörü olmuş, 1992-93 döneminde yaklaşık %10 oranında küçülme yaşamıştır. Sektör 1995 yılında toparlanmaya başlamışsa da 1996 yılında hükümetin bütçe açığını azaltmak amacıyla aldığı tedbirler nedeniyle yeniden % 1.7’lik bir küçülmüştür. Avrupa ülkeleri ile karşılaştırıldığında GSYİH’nin (% 8.8) daha önemli bir bölümünü oluşturmaktadır. Bunun en önemli sebebi turizm sektörüne yönelik inşaatların ve yazlık ev inşaatlarının sayısının yüksek olmasıdır.

2.4.8. Demir-Çelik Sektörü

İspanyol demir - çelik sektörü zorlu bir yapılanma ve özelleşme süreci geçirerek, Avrupa’nın rekabetçi ve teknolojik olarak en ileri sektörlerinden biri haline gelmiştir. Sanayi yatırımları ile, üretkenliğini artırma ve sürekli büyük miktarlarda çelik bulma arayışı içindedir.

2001 yılında İspanya, önceki yıla oranla %4’lük bir artışla 16,50 milyon tona ulaşmıştır ve dünyada 13., Avrupa Birliği’nde 4. büyük çelik üreticisi olmuştur.

Elde edilen bu çeliğin 12,28 milyon tonu(%74,42) elektrikli fırınlarda ve geri kalan 4,22 milyon tonu da oksijenli fırınlarda işlenmiştir. Dökme demir oranı, %97’yi geçmiştir.

Önemli alıcılar, ABD, Magrib(Batı) ve Latin Amerika’dır.

2.5. Dış Ticaret

Başlıca İhrac Ürünleri: Taşıt araçları ve ekipmanları, çeşitli makina ve aksamı ,mineraller ve petrol ürünleri,yarı mamuller,sülfat, kimyasal ürünler, meyve, sebze,şarap ve diğer gıda maddeleri.

Başlıca İthal Ürünleri: Petrol, organik ve inorganik kimyasal ürünler, hammaddeler, tekstil ve tekstil ürünleri, tekstil makineleri, traktör, tuz, çimento, fotoğraf makinesi, kamera, müzik aletleri, kahve, çay, baharat, çeşitli tarım ürünleri, mineraller.

İspanya’nın 2006 yılındaki ihracatı bir önceki yıla göre %14.29 oranında artarak 222.29 milyar dolar düzeyinde gerçekleşmiştir.

İspanya’nın ihracatındaki en önemli mal kalemleri; yarı işlenmiş ürünler, otomotiv ve otomotiv yedek parçaları ile gıda ürünleridir.

Tablo-6. İhracat (milyar \$)

	2002	2003	2004	2005	2006
İhracat	127.2	158.0	185.2	194.5	222.3

Kaynak: Dış Ticaret Müsteşarlığı, 2006

İspanya'nın 2006 yılındaki ithalatı bir önceki yıla göre %16.42 oranında artarak 497.1 milyar dolar olarak gerçekleşmiştir.

Tablo-7. İthalat (milyar \$)

	2002	2003	2004	2005	2006
İthalat	161.8	203.2	251.9	280.1	326.1

Kaynak: Dış Ticaret Müsteşarlığı, 2006

Avrupa Birliği çerçevesinde gerçekleştirilen yabancı sermaye yatırımları sayesinde İspanya'nın otomotiv sektörü oldukça gelişmiştir. Makine sanayi, üretim kapasitesinde gösterdiği belirgin bir artışla ihracat içinde önemli bir yer tutmaya başlamıştır.

İspanya'nın ithalatı, ileri teknoloji ürünleri ile bazı hammaddelerde yoğunlaşmaktadır. İspanya dış ticaretinin büyük bir bölümünü Euro bölgesi ülkeleri ile gerçekleştirmektedir. Aşağıdaki tabloda 2002 yılı itibariyle Avrupa Birliği ülkeleri, Latin Amerika ülkeleri ve ABD'nin İspanya'nın ihracat ve ithalatı içerisindeki payları gösterilmektedir.

Tablo-8. Cari Denge (%)

	2002	2003	2004	2005	2006
Cari denge	-22.6	-31.7	-54.9	-83.1	-100.7

Kaynak: Dış Ticaret Müsteşarlığı, 2006

Ocak-Kasım 2006 döneminde dış ticaret açığı 83.291,4 milyon Euro olarak gerçekleşirken, bu rakam geçen senenin aynı dönemine göre %17,9 oranında artış göstermiştir. Aynı dönemde, ihracatın ithalatı karşılama oranı 2005 yılının aynı dönemine göre 1,4 puan azalarak %65,1 olarak gerçekleşmiştir. Dış ticaret açığında oluşan bu açık, Ocak-Kasım 2006 döneminde ihracatın %10,7 oranında artarak 155.333,9 milyon Euro, ithalatın ise %13,1 artarak 238.625,4 milyon Euro olarak gerçekleşmesinin sonucu olarak ortaya çıkmıştır.⁶

Tablo-9. Dış Ticarete Belli Başlı Ülkeler

İhracatındaki Başlıca Ülkeler		İthalatındaki Başlıca Ülkeler	
Avrupa Birliği	% 71,3	Avrupa Birliği	% 64
• Euro Bölgesi	% 59,2	• Euro Bölgesi	% 55,5
• Euro Bölgesi Dışı	% 11,4	• Euro Bölgesi Dışı	% 8,5

⁶ <http://www.musavirlikler.gov.tr/haberdetay.cfm?HaberID=4359&dil=TR&ulke=E> (15.02.2007)

Latin Amerika	% 5,1	Latin Amerika	% 4,0
ABD	% 4,4	ABD	% 4,1

Kaynak: www.ispanyaticaret.org.tr

AB ülkelerinin İspanya'nın dış ticaretindeki payı oldukça büyüktür. İhracattaki payı %71,3, ithalattaki payı ise %64'tür (Tablo 9).

Tablo-10. Pazarın dışa açılım payı

GSYİH' da Dış Ticaret (İhracat-İthalat) oranı	%42,2
GSYİH' da İthalat oranı	%24,7
Dünya İthalatında, İspanya'nın toplam payı	%2,6
Dünya İhracatında, İspanya'nın toplam payı	%2,0

Kaynak: www.ispanyaticaret.org.tr

Tablo-11. Ülkelere Göre Dış Ticaret (2004 Yılı İtibarıyla Milyon Euro Olarak)

İhracat (FOB)	Değer	2004-2003 Yılı Farkı (%)	İthalat (CIF)	Değer	2004-2003 Yılı Farkı (%)
Fransa	28.396	7,0	Almanya	33.387	10,5
Almanya	17.090	7,6	Fransa	29.644	3,1
Portekiz	13.411	6,9	İtalya	16,.771	5,8
İngiltere	13.226	2,5	İngiltere	12.683	6,9
İtalya	13.224	-1,4	Çin	8.491	26,2
ABD	5.799	1,9	Hollanda	8.490	14,6
Hollanda	4.886	3,8	ABD	7.645	8,8
Belçika	4.435	7,4	Portekiz	6.738	12,4
Türkiye	2.585	48,7	Belçika	6.416	15,2
Meksika	2.282	3,8	Japonya	5.703	18,0
Fas	2.173	15,9	Rusya	3.695	27,5
Yunanistan	1.798	7,7	İsviçre	3.091	23,5
İsviçre	1.547	5,1	Cezayir	2.853	0,8
Diğer ülkeler	34.746	8,5	Diğer ülkeler	57.768	13,9

Kaynak: www.ispanyaticaret.org.tr

Tablo-12. Başlıca İhraç Ürünleri (milyar EURO-fob)

	1999	2000	2001	2002	2003
Tüketim maddeleri	42,404	48,675	52,679	54,791	56,564
Gıda	12,961	14,241	15,869	16,581	17,352
Dayanıklı tüketim mad.	20,081	23,654	24,649	24,435	25,604
Otomobiller	15,502	18,515	18,929	18,702	20,090
Dayanısız tüketim mad.	9,363	10,780	12,179	13,776	13,608
Ara mallar	45,171	54,217	57,340	58,979	60,211
Sanayi Ürünleri	43,582	52,294	55,145	56,341	57,627
Tarım ürünleri	1,589	1,922	2,195	2,683	2,584
Sermaye malları	14,958	16,784	16,035	16,087	16,906
Makineler	8,678	9,900	9,761	9,406	10,056
Taşıtlar	5,046	5,441	4,745	5,124	5,378
Enerji ürünleri	2,256	4,502	3,699	3,411	4,133
Toplam	104,789	124,177	129,771	133,268	137,815

Kaynak: Economist Intelligence Unit Source: Country Profile, 2006

Tablo-13. Başlıca İthal Ürünleri (milyar EURO-cif)

	1999	2000	2001	2002	2003
Tüketim maddeleri	36,936	41,393	45,916	48,119	52,004
Gıda	9,191	10,100	11,581	11,611	12,451
Dayanıklı tüketim mad.	15,923	17,475	18,722	18,955	20,586
Otomobiller	11,379	12,245	13,098	12,978	20,586
Dayanısız tüketim mad.	11,848	13,818	15,614	17,553	18,967
Ara mallar	65,237	76,726	78,862	80,344	83,586
Sanayi ürünleri	61,630	73,182	75,046	76,146	79,815
Tarım ürünleri	3,603	3,543	3,816	4,168	3,771
Sermaye malları	26,972	30,953	29,079	27,864	29,405
Makineler	18,516	21,541	21,019	19,855	21,317
Taşıtlar	5,614	6,480	5,007	4,645	4,761
Enerji ürünleri	9,922	20,396	19,352	18,940	19,100
Toplam	139,094	169,468	173,210	175,268	184,095

Kaynak: Economist Intelligence Unit Source: Country Profile, 2006

Tablo-14. Sektörler İtibariyle İspanya'nın Dış Ticareti (Milyon Euro)

SEKTÖRLER	İHRACAT			İTHALAT		
	Değer	%	2002/2001	Değer	%	2002/2001
Gıda Ürünleri	19.742,5	15,1	5,4	17.788,1	10,3	4,3
Enerji Ürünleri	3.134,8	2,4	-25,6	18.744,1	10,8	-2,2
Hammadde	2.438,6	1,9	-1,7	5.365,2	3,1	-4,5
Yarı İşlenmiş Ürünler	29.636,5	22,7	4,2	37.595,3	21,8	5,3
Sanayi Makinaları	7.232,2	5,5	-0,8	12.270,3	7,1	-3,4

Ofis ve Haberleşme Araçları	3.460,4	2,6	-20,3	9.888,9	5,7	-13,3
Taşıma Araçları	6.910,3	5,3	17,2	5.517,1	3,2	-2,0
Diğer Teçhizat	9.409,9	7,2	-0,3	13.293,7	7,7	-3,4
Otomobil	19.298,1	14,8	-1,3	13.643,5	7,9	-1,3
Otomobil Parçaları	8.594,4	6,6	5,0	14.702,7	8,5	6,9
Dayanıklı Tüketim Malları	4.792,8	3,7	5,1	5.212,4	3,0	8,1
Tekstil	3.678,4	2,8	-0,6	4.046,5	2,3	-0,8
Konfeksiyon	2.713,0	2,1	9,0	5.108,0	3,0	9,4
Ayakkabı	2.224,3	1,7	1,0	892,1	0,5	12,1
Diğer Tüketim Malları	5.488,3	4,2	1,3	7.205,8	4,2	1,8
Diğer Mallar	2.059,4	1,7	20,3	1.515,2	0,9	-8,1
TOPLAM	130.814,0	100	1,7	172.788,5	100	0,6

Kaynak: Economist Intelligence Unit Source: Country Profile, 2003

BÖLÜM III TÜRKİYE- İSPANYA İLİŞKİLERİ

3.1. Türkiye- İspanya Dış Ticareti

İspanya ve Türkiye arasındaki ikili ilişkilerde ve özellikle de ekonomi ve ticarete büyük ilerlemeler gerçekleşmiştir. 1996 yılında Avrupa Birliği ve Türkiye arasında imzalanan Gümrük Birliği Anlaşmasının yürürlüğe girmesi ve 1999 senesinde de Türkiye'nin Avrupa Birliğine adaylığının onaylanması, Akdeniz'in iki zıt köşesinde yerleşik bulunan bu iki ülkenin yakınlaşmasına yardımcı olmuştur.

2002 yılının temmuz ayında kredinin kullanım süresi tamamlanmış ve bu çerçevede uygun koşullu **FAD** kredileri (Fondo de Ayuda al Desarrollo) **Konya Atık Su Arıtma Tesisi İnşaatı, Foça Atık Su ve Deniz Deşarjı Tesisleri Projesi, GAP Bozova Sulama Sistemleri Ağı, Ankara İstanbul Demiryolu Hattı Rehabilitasyonu Projesi** ve **İzmir Aliğa Cuma ovası Demiryolu Hattı Elektrifikasyonu Projeleri** için kullanılmıştır.

İspanya'ya ilk resmi ziyaret, 1998 yılı Mart ayında dönemin Cumhurbaşkanı Süleyman Demirel tarafından gerçekleştirilmiştir. Aynı yıl 21-23 Temmuz tarihleri arasında İspanya Başbakanı José Maria Aznar, beraberindeki İspanyol işadamları heyetiyle Türkiye'yi ziyaret etmiştir. Bu ziyaret sırasında, iki ülke arasında "Ortak Eylem Planı" imzalanmıştır.

"Ortak Eylem Planı"ndan sonra 1989 yılında kurulan Türk-İspanyol İş Konseyi'nin faaliyetleri yoğunlaşmıştır. 1992 Şubat ayında imzalanmış olan Ekonomik ve Sanayi İşbirliği anlaşması çerçevesinde öngörülen Türk-İspanyol Karma Ekonomik Komisyonu'nun I. Dönem toplantısı 26-28 Ekim 1998 tarihleri arasında Madrid'de gerçekleştirilmiştir. Süleyman Demirel'in 1998 Mart'ında ülkeyi ziyareti sırasında gündeme gelen iki ülkede karşılıklı fuar ve sergilerin düzenlenmesine ilişkin karar çerçevesinde, İspanya'ya ihracatımızın artırılması amacıyla 1998 ve/veya 1999 yılında İspanya'da bir "Türk İhraç Ürünleri Fuarı" düzenlenmesi kararlaştırılmış, 15-18 Mart 1999 tarihlerinde Barselona'da "1. Türk Ticaret ve Sanayi Ürünleri Fuarı" düzenlenmiştir. Diğer taraftan, Expotecnia'99 Fuarı esnasında İspanya Ticareti Geliştirme Kurumu-ICEX ile İhracatı Geliştirme Etüd Merkezi-İGEME arasında bir işbirliği anlaşması imzalanmıştır.

20 Mayıs 2004 Sakarya'da İspanya Büyükelçiliği, İspanya Ekonomi ve Ticaret Ataşeliği ve SAGIAD'ın işbirliği ile İspanya ile Türkiye arasındaki ekonomik ve ticari işbirliği konulu seminer yapılmıştır. 21 Mayıs 2004 Bursa'da İspanya Büyükelçiliği, İspanya Ekonomi ve Ticaret Ataşeliği ve BUGIAD'ın işbirliği ile İspanya ile Türkiye arasındaki ekonomik ve ticari işbirliği konulu seminer organize edilmiştir. Söz konusu seminerler 31 Mayıs Adana ve 2 Haziran Mersin'de yapılmıştır.

Tablo-15. Türkiye- İspanya 2006 Yılı İhracat Ve İthalat Verileri (Milyon Dolar)

	Aralık					Ocak- Aralık				
	2005	Dağ.%	2006	Dağ.%	Değ.%	2005	Dağ.%	2006	Dağ.%	Değ.%
İhracat	326	4,5	336	4,0	3,1	3.011	4,1	3.679	4,3	22,2
İthalat	341	2,9	301	2,6	-11,9	3.555	3,0	3.789	2,8	6,6

Kaynak: Dış Ticaret Müsteşarlığı

İspanya Türkiye'nin ihracatında 6., ithalatında 10. sıradadır. Dış Ticaret Müsteşarlığı verilerine göre 2006 yılında İspanya'ya olan ihracatımız 3 milyar 679 milyon dolardır. Aynı yılda İspanya'dan yapılan ithalat ise 3 milyar 789 milyon dolardır. Bir önceki yıla göre ihracattaki artış oranı %22,2, ithalattaki artış oranı ise %6,6'dır (Tablo 15).

3.1.1. İki Ülke Arasındaki Anlaşma ve Protokoller

- Ticaret ve Ödeme Anlaşması (19 Haziran 1951)
- İkili Hava Ulaştırması Anlaşması (15 Temmuz 1975)
- Ekonomik ve Sınai İşbirliği Anlaşması (6 Şubat 1992)
- Yatırımların Karşılıklı Teşviki ve Korunması Anlaşması (15 Şubat 1995)
- Türkiye-İspanya Uluslararası Karayolu Taşımacılığı Anlaşması (3 Mart 1998)
- Ekonomik ve Mali İşbirliği Mutabakat Zaptı (13 Ocak 1998)
- Türkiye-İspanya Ortak Çalışma Grubu Toplantısı Mutabakat Zaptı (26 Eylül 1998)
- Türkiye-İspanya KEK I. Dönem Toplantısı Mutabakat Zaptı (28 Ekim 1998)
- Türkiye-İspanya KOBİ'lere İlişkin Konularda İşbirliği Mutabakat Zaptı (28 Ekim 1998)
- Yeniden Yapılanma İçin Mali İşbirliği Mutabakat Zaptı (30 Kasım 1999)
- Türkiye ve İspanya Odalar Birliği Arasında İşbirliği Anlaşması (13 Mart 2002)
- Antalya ve Murcia Ticaret ve Sanayi Odaları Arasında İşbirliği Anlaşması (11 Aralık 2002)
- Çifte vergilendirmeyi önleme anlaşması (18 Aralık 2003)

3.1.2. Türk - İspanyol İş Konseyi

İş Konseyi faaliyetleri kapsamında ortak toplantılar düzenlenmektedir. İspanya Hükümeti'nin Türkiye'yi hedef ülke seçmesi ve iki ülke arasında Ortak Eylem Planı oluşturulmasını takiben İş Konseyi faaliyetleri yoğunluk kazanmıştır. İspanya ve Türkiye'de bölgesel ve sektörel işbirliği toplantılarına ağırlık verilmekte ve bu amaçla her iki ülkede bölgesel kuruluşlar ile işbirliği yapılmaktadır. Ayrıca, ticaret ve yatırım fuarları organizasyonlarına İş Konseyi tarafından destek verilmektedir.

Başta imalat sanayi olmak üzere çeşitli sektörlerde ortak yatırımlar ve teknolojik işbirliğinin geliştirilmesi ve üçüncü ülkelerde işbirliği olanaklarının saptanması amaçlanmaktadır. İki ülke

KOBİ'leri arasında işbirliğinin geliştirilmesi amacıyla Türkiye'de ve İspanya'da ilgili kuruluşlar ile ortak çalışmalar yürütülmektedir.

3.1.3.Konya- İspanya İkili İlişkiler

Konya Atık Su Arıtma Tesisi İnşaatı Projesi

2001 yılında, Tuz Gölü'nün doğal yapısının ve tuz rezervlerinin korunarak havzanın kirliliğinin önlenmesi için T.C.Çevre Bakanlığı, Özel Çevre Koruma Kurumu Başkanlığı tarafından açılan altyapı projesinin fizibilite çalışmalarını İspanyol FAD kredisine İspanyol ortaklığı gerçekleştirilmiştir. 2002 yılı başında Konya Büyükşehir Belediye Başkanlığı, Su ve Kanalizasyon İdaresi Genel Müdürlüğü (KOSKİ) “anahtar teslim” esasına göre “Konya Atıksu Arıtma Tesisi”nin yapımını ihaleye çıkartmıştır ve bu alanda uluslararası tecrübeye sahip firmalar önyeterlilik için başvuru yapmışlardır. Dokuzunda İspanyol ortaklığı olan toplam oniki grup firma önyeterliliği kazanmıştır. 16 Temmuz 2002 tarihinde taraflarca sözleşme imzalanmıştır.

İspanya Krallığı Bakanlar Kurulu, 20 Şubat 2004 tarihli toplantısında Konya Atıksu inşaatı ve işletmesinin finanse edilmesine yönelik 10 milyon 478 bin 347 dolar tutarındaki Gelişime Katkı Fonu (FAD) kredisini onaylamıştır.

Koski'nin açtığı proje esasına göre; Konya Ana Tahliye Kanalının Keçeli Kolu üzerindeki deşarj noktası vasıtasıyla kanala verilen ve bu yolla Tuz Gölü'ne ulaşacak olan Konya şehri evsel Atıksularının Arıtma Tesisinin (AAT) anahtar teslim inşaatını, montajını ve 12 ay veya uygun görülmesi halinde üç yıla kadar opsiyonel olarak işletmeye alınmasını kapsamaktadır. Proje hedef yılı olarak Tesis I.aşamaya göre 2015 yılında inşa edilecek, II.aşamaya göre ise 2030 yılında uygulama projeleri yapılacaktır. Tasarım nüfusu, I. Aşamada bir milyon kişi, II.aşamada ise birmilyonaltıyüzbin kişi olarak öngörülmüştür. Konya ATT projesi, mekanik arıtma (ızgaralar, havalandırılmalı kum ve yağ tutucu),biyolojik arıtma (havalandırma ve çökeltme tankları) ve çamur arıtma birimlerini (yoğunlaştırıcı, anerobik çürütücü ve mekanik susuzlaştırıcılar) ve elektrik enerjisi üretimini de içermektedir.

3.2. Yatırım

Türkiye Cumhuriyeti ile İspanya Krallığı arasında Yatırımların Karşılıklı Teşviki ve Korunması Anlaşması imzalanmış ve Türkiye'ye yönelik doğrudan İspanyol yatırımı ve Türk-İspanyol firmalar arasındaki işbirliğini teşvik etmek amacıyla 29-30 Kasım 2004 tarihleri arasında İspanyol-Türk Yatırım ve İşbirliği Forumu düzenlenmiştir. Bu Forum'un amacı İspanya'dan Türkiye'ye yapılan ihracatı geliştirmek olmayıp tamamen dış yatırıma yönelik olmuştur. Bu Forum Türkiye'de bulunan İspanya Ekonomi ve Ticaret Ataşelikleri tarafından ve İspanya Dış Ticaret Enstitüsü-ICEX'in işbirliği ile gerçekleştirilmiş, ICEX'in 2004 yılında ve

daha önceki yıllarda farklı birçok ülkede düzenlemiş olduğu Forumlar ile aynı düzen ve format içerisinde organize edilmiştir. Türkiye tarafından ise, başta DEİK olmak üzere birçok kurum ve kuruluş bu Forum'un düzenlenmesine destek vermiştir.

İspanya Ekonomi ve Ticaret Ataşeliği'nin İstanbul Ofisi 28 İspanyol firma için ikili görüşme programı hazırlamıştır. Diğer firmalar kendi görüşme programları olan veya kurumsal düzeyde katılan firmalar olmuştur. Tabloda katılımcı İspanyol firmalar ve gerçekleştirdikleri ikili görüşmelerin sektörel olarak ayırımı ile ilgili bilgi verilmektedir.

Tablo-16. İki Ülke Arası Yapılan Görüşmeler

Sektör	İspanyol firmalar	Görüşmeler
Bilgi ve İletişim Teknolojileri, Telekomünikasyon	8	82
Tarımsal Gıda	2	20
Turizm	3	30
Danışmanlık ve Mühendislik Hizmetleri, İnşaat	5	51
Projelerde Aracılık Hizmetleri	1	5
Çevre	3	30
Endüstriyel ürünler	4	40
Sulama sistemleri	1	10
Bankacılık ve Finansal Hizmetler	1	10
TOPLAM	28	278
Program dışı görüşmeler	birçok	birçok

Kaynak: www.ispanyaticaret.org.tr

Forum esnasında yapılan görüşmelere istinaden, yatırım projesi ve firmalar arası işbirliği açısından, alınan ilk sonuçlar çok olumludur. Forum'da gerçekleşen görüşmelerin sonucu olarak, birçok proje için firmalar belirlenmiştir.

3.3. Pazarla İlgili Bilgiler

3.3.1. Vergi Oranları

Ülkede üç ayrı katma değer vergisi (KDV) oranı uygulanmaktadır. Genel KDV oranı % 16, düşürülmüş KDV oranı %7, en düşük KDV oranı ise % 4'tür. Katma değer vergisinden muaf işlemler de vardır. Kanarya Adaları, Ceuta ve Melilla'da katma değer vergisi uygulanmamaktadır. Kanarya Adaları'nda % 5 oranında dolaylı genel vergi uygulaması vardır.

Ceuta ve Melilla'da ise üretim, hizmetler ve ithalatta, Kanarya Adaları'nda geçerli olan standart verginin benzeri uygulanmaktadır.

Şirketler için vergi yükümlülüğü net gelir üzerinden % 35 oranındadır. Bunun haricinde bazı özel vergi oranları da mevcuttur. Oranlar reel yatırım fonlarında % 1, belirli kooperatiflerde % 20 ve hidrokarbon arama ve çıkarma çalışmaları yapan kurumlar için % 40 olarak tespit edilmiştir.

3.3.2. Ürünlerin Standardizasyonu ve Belgelendirilmesi

İspanya Hükümeti tarafından görevlendirilmiş resmi bir kurum olan İspanya Standardizasyon ve Belgelendirme Teşkilatı (AENOR), standardizasyon ve sertifikalama faaliyetlerini geliştirmek için çalışmaktadır. Belgelendirme ile ilgili olarak Milli Akreditasyon Kuruluşu (ENAC) tarafından sektör bazında onaylanmış başka organizasyonlar da bulunmaktadır.

İspanya, Paris Endüstriyel Mülkiyetin Korunması Sözleşmesi ve Dünya Bireysel Mülkiyetler Organizasyonu (WIPO) üyesidir. Ayrıca, Avrupa patentlerini konu alan Münih Sözleşmesi'ni ve Patent İşbirliği Anlaşması'nı (PCT), markalar konusunda da Madrid Yönetmeliği'ni imzalamış ülkeler arasındadır. Avrupa patentleri için başvurular İspanyol Patentler ve Markalar Bürosu'na da (www.oepm.es) yapılabilse de işlemlerin takibi ve patentin onaylanması Genel Merkezi Münih'te yerleşik olan Avrupa Patent Ofisi'nce tamamlanmaktadır.

Merkezi İspanya-Alicante'de bulunan Avrupa Topluluğu kapsamındaki ülkelerdeki markaların denetimini konu alan iç piyasanın uyum ve ahengini sağlayan Ofis (OHIM)1996'dan bu yana çalışmaktadır.

3.3.3. Mali Piyasalar-Bankacılık

İspanya Merkez Bankası, Banco de Espana'dır. İspanya içinde yurt içi şube ağı ve yurtdışı temsilcilikler yoluyla faaliyet gösteren başlıca finans kuruluşları: Banco Bilbao Vizcaya Argentaria, Banco Espanol de Credito, Banco Pastor, Banco Popular Espanol, Banco Sabadell, Banco Santander Central Hispano ve Banco Atlantico olarak sıralanabilir. Yurtdışında da bürosu olan başlıca tasarruf bankaları da, La Caixa, Caja Madrid, Bancaja, Caja Galicia, Caja Duero, Caixa Nova ve İspanya Tasarruf Fonu Konfederasyonu'dur.⁷

3.3.4. Dağıtım Kanalları

İspanyol ekonomisinin büyümesiyle, özellikle tüketici piyasasında dağıtım kanallarının önemi artmıştır. Toptancıların mağazalara, mağazaların da halka satış yaptığı geleneksel satış yöntemlerinden, ülkede sayıları giderek artan büyük çok uluslu süpermarketler, perakende mağazalar ve Merkezi Satınalma Birimleri'nin (Central Purchasing Units) tercih ettikleri yeni ve karmaşık metodlara kadar dağıtım kanalları sektörü büyük gelişme göstermiştir. İspanya'daki

⁷ www.igeme.org.tr (15.02.2007)

ticari dağıtım yapısı, çok önemli bir teknolojik değişime uğramış, self-servis satış teknikleri hızla gelişmiştir. Dağıtım sektörü, ülkede değişik satınalma kalıplarındaki tüketici gruplarına hizmet veren kuruluşlarla daha çok büyümüştür.

Fiyat, satınalma kararının en önemli belirleyicisidir. Bunun yanında maliyet, kredi ve ödeme koşulları ile satış sonrası hizmetler de, ülkede faaliyet göstermek isteyen firmaların pazarlama alanında başarılı olabilmesinde rol oynamaktadır. Ülke piyasasında, en önemli rakipler diğer AB ülkeleri, ABD ve Japonya'dır. Bu ülkelerin ürünlerinin yüksek teknoloji içermesi ve kalite düzeyinin yüksek olması, ayrıca AB kaynaklı ihracatların hükümetler tarafından ticareti geliştirme faaliyetleri kapsamında desteklenmesi, ödeme koşullarında esneklik ve satış sonrası hizmetler sağlanması, ortak promosyon faaliyetleri gerçekleştirilmesi ve ürünlerin yerel piyasa ihtiyaçlarına göre uyumlandırılması, İspanya piyasasında rekabeti artıran faktörler olarak ön plana çıkmaktadır. Büyük mağazalar ve hipermarketler, İspanya'daki perakende dağıtımda önemli yer tutmaktadır.

İspanya piyasasını, Madrid ve Barselona merkezinde faaliyet gösteren bir dizi bölgesel piyasadan oluşturmaktadır. Distribütörler, aracılar, yabancı temsilcilikler ve devlet kontrolündeki birimlerin büyük çoğunluğu bu iki merkezde faaliyet göstermekte, bunların dışında kalan bölgelerde faaliyet gösteren aracı ve şubeler ise tedariklerinin çok büyük ölçüde bu iki merkezden sağlamaktadır. Dolayısıyla ülkede faaliyet göstermek isteyen yabancı firmaların başarı sağlaması, yine bu iki merkezde temsilcilik açmak ya da bir distribütör veya aracı ile anlaşma yapma yoluyla mümkün olabilmektedir. Bununla beraber, bu bölgeler dışında kalan alanlarda imalat yapanlara sağlanan teşviklere bağlı olarak son yıllarda yatırım yapmak için diğer bölgeleri tercih eden firmalar görülmektedir. İspanya gıda sektöründe, franchising yöntemi ile çalışan restoran zincirleri, "self-servis" türü işletmeler ve özellikle süpermarket ve hipermarketlerin sayısında son yıllarda kayda değer artış görülürken, geleneksel gıda satış mağazalarının sektördeki pazar payları gittikçe azalmaktadır.⁸

Tablo-17. Perakende Satışlar (yıllık ort. % değişim)

	1999	2000	2001	2002	2003
Toplam Satışlar	5.2	6.2	7.1	5.7	5.7
Gıda	2.4	4.9	11.0	6.1	7.7
Gıda Dışı	7.4	7.7	4.5	5.8	6.2

Kaynak: The Economist Intelligence Unit Spain Country Profile, 2004

⁸ İGEME - İhracatı Geliştirme Etüd Merkezi, 2005

3.3.5. Dağıtım Anlaşmaları

İspanya kanunlarında dağıtım anlaşmaları düzenlenmemiştir. Ancak anlaşmalara taraf olanların hak ve yükümlülüklerinin çerçevesi, bazı davalara bağlı olarak mahkemeler tarafından belirlenmiştir. Diğer taraftan acentalık anlaşmalarını düzenleyen yeni mevzuat bu alana da uygulanmaktadır. Dağıtım anlaşmaları ürünleri perakendecilere satan distribütörlerle kurulan bir ticari ilişkidir. Dağıtım anlaşması, malların satış koşulları, bölge veya piyasa, reklam, finansman ve diğer koşulları içerecek biçimde hazırlanmalıdır. Yapılan anlaşma çerçevesinde distribütör malı kendi hesabına ve satış yapamama riskini de üstlenerek satın alır, anlaşmanın süresi belirlidir ve anlaşmanın taraflar için gelecekteki alım ve satımlar bakımından da bağlayıcı olması mümkündür.

3.3.6. Acentalık Anlaşmaları

1992 yılında uygulamaya konulan kanunla ülkede bu alanda yapılacak anlaşmalar AB mevzuatı ile uyumlu hale getirilmiştir. Kanuna göre, ticari acentalık sözleşmesi, bir kişi ya da şirketin, bir ana firmaya bağlandığı sözleşmedir. Bu birleşmenin amacı, ana firmaya fayda sağlanması ya da herhangi bir risk olmaksızın ana firma adına işlemlerin yürütülmesidir. Bu anlaşmaya göre acentanın görevleri, ürünleri tanıtmak ve yetkilendirilmişse satış yapmak, ana firmaya tarafları ilgilendiren hususlarda bilgi sağlamak, ana firmanın genel politikalarına ve talimatlarına uymak ve ürünle ilgili şikayet ve talepleri ana firmaya bildirmektir. Buna karşılık ana firma da acentaya satış literatürü sağlamak, ödemeleri zamanında yapmak, acentaya gerekli bilgileri sağlamak gibi işlerle yükümlüdür. Acenta, kendi aracılığıyla sağlanmış olan satış işlemlerinden komisyon almanın yanısıra, anlaşmanın devam ettiği süre zarfında kendi aracılığı olmaksızın ana firmanın o bölgede gerçekleştirdiği işlemlerden de hak talep edebilir.

Kanuna göre, acentalık anlaşmaları belirli bir süreyle sınırlı olabileceği gibi süresiz olarak da yapılabilir.

3.3.7. Komisyonculuk Anlaşmaları

Yetkili komisyoncunun, ana firma hesabına ticari anlaşmalar yapma ve işlemleri yürütmeyi taahhüt ettiği anlaşmalardır. Komisyoncular, ana firmanın doğrudan temsilcisi olmaksızın kendi adlarına faaliyet gösterebilmektedir ve işlemleri, bir temsilci gibi ana firma adına yürütebilmektedir. Komisyoncular, ana firmanın çıkarlarını korumakla yükümlüdür. Acentalık anlaşmaları süreklidir ancak komisyonculuk anlaşmaları bir defaya mahsus ya da aralıklı olmaktadır. Komisyoncu, tarafları biraraya getirerek anlaşma yapılmasını sağlarken acenta, ana şirket adına anlaşmaya taraf olmaktadır.

3.3.8. Franchising

Malların ve hizmetlerin, yasal ve mali olarak birbirlerinden ayrı ve bağımsız işletmeler arasında süren bir işbirliği içinde pazarlanması anlamına gelen franchising İspanya'da özel bir

mevzuatla düzenlenmemiştir ancak uygulanmakta olan Ticaret Kanunu çerçevesinde bu tür anlaşmalar yapmak mümkündür. Ülkede Ocak 2000 itibarıyla toplam perakende satışların %3,5'ini gerçekleştiren yaklaşık 750 adet franchise bulunmaktadır. Bu alanda başlıca sektörler, perakende satışlar, süpermarketler, restoranlar, fast food zincirleri, giyim-tekstil zincirleri, taşıma, nakliyecilik, emlakçılık, seyahat şirketleri ve kuru temizlemedir. Ülkede franchisinge gösterilen bu ilginin önümüzdeki yıllarda da artarak devam etmesi beklenmektedir.

3.3.9. Doğrudan Pazarlama

Doğrudan pazarlama ülkede en fazla tercih edilen pazarlama ve dağıtım yöntemi haline gelmektedir. Geleneksel olmayan ve çok büyük reklam yatırımı gerektiren bir pazarlama aracıdır. Basım ve dağıtım alanlarında yaşanan teknolojik gelişmeler, kredi kartı kullanımının artması ve yaşam tarzının değişmesi, ülkede doğrudan pazarlamanın önemini artmasını sağlamıştır. Nüfusun çoğunluğunun ticari merkezlerden uzak kırsal kesimlerde yaşaması ve tüketim ihtiyaçları için postalama yolunu tercih etmesi, posta yoluyla sipariş ve TV pazarlamacılığının ülkede yaygın biçimde kullanılmasına sebep olmuştur. Telepazarlamanın yanısıra ülkede elektronik ticaret faaliyetlerinin önemi de giderek artmaktadır.

3.3.10. Ortak Yatırımlar

İspanya piyasasına girişte tercih edilebilecek bir diğer yöntem de ortak yatırımlardır. Bu yöntemde, mevcut şirketlere küçük ortak olarak katılmaktan ortak olarak yönetilen yeni şirket kurmaya kadar tercih edilebilecek çeşitli ortaklık türleri bulunmaktadır. Diğer taraftan endüstriyel ve fikri mülkiyet hakları, know-how veya diğer teknoloji kullanımlarını içeren lisans sözleşmeleri yapmak da mümkündür.

3.3.11. İspanya'daki Şirket Çeşitleri

İspanya'da bağımsız bir bayi ya da ana şirkete bağlı bir şube şeklinde işyeri açmak mümkündür. Ülkede bayiler, sınırlı sorumlu anonim şirketler (Sociedad Anonima-SA) ya da limited şirketler (Sociedad de Responsabilidad Limitada-SL veya SRL) şeklinde faaliyet gösterebilmektedir. SA'lar daha ziyade büyük kapsamlı işler için tercih edilirken daha küçük

işlemler SL'ler yoluyla gerçekleştirilmektedir. Ülkede çok kullanılmayan 3 farklı şirket türü daha mevcuttur. Bunlar, genel ortaklık (Sociedad Regular Colectiva), limited ortaklık (Sociedad en Comandita) ve paylı limited ortaklıktır (Sociedad en Comandita por Acciones). SA ve SL türü şirketlerde ortaklar şirket borçlarından sorumlu değildir. Şirketlerin arasındaki farklılıklar gerektirdikleri sermaye, kurucu üye sayısı, genel kurullarındaki esneklik, kar dağıtımı ve yönetim

alanlarında ortaya çıkmaktadır. SA'lar için en az gerekli sermaye 10 milyon Peseta düzeyindeyken SL'ler için yarım milyondur. Ayrıca SA'lar en az 3 üyeyle kurulabilirken SL'ler için iki kişi yeterli olmaktadır. Tüzel kişilik kazanmak için firma adı tescili, kuruluş senedinin notere onaylatılması, varlık transfer vergisi ile işlem vergilerinin ödenmesi, vergi numarası alınması ve şirketin tescil ettirilmesi gerekmektedir. Bütün bunlar gerçekleştirildikten sonra kurulan firmanın ekonomik faaliyetlere başlaması için ise, mali lisans alınması gerekmektedir. Kayıtlar için de çeşitli defterler tutma zorunluluğu vardır. Ayrıca, faaliyet gösterilecek bölgeye bağlı olarak değişebilen bazı yükümlülükler bulunmaktadır ve faaliyet gösterilecek alana göre yapılması gereken bürokratik işlemlerle karşılaşılabilir.

3.3.12. Satış Teknikleri

İspanya'da 1994 yılından bu yana tüketiciyi koruma mevzuatı uygulanmaktadır. Özellikle büyük miktardaki satışlarda kişisel ilişkiler fiyat ve kalitenin bile önüne geçebilen bir faktör olarak ortaya çıkmaktadır. Ülkede genellikle satın alma kararları firmaların yöneticileri tarafından verilmekte, bu yöneticiler karar alırken çeşitli departmanlardan görüş almak istediğinden işlemler uzun zaman alabilmektedir. Ülkede büyük mağazalar, alışveriş merkezleri ve hipermarketler tarafından, alışveriş kartları, indirimler ve promosyonlarla "müşteri sadakati" ve bağlılık yapma oluşturulmaya çalışılmaktadır. Bunun yanında; doğrudan pazarlama, posta yoluyla satış, telemarketing ve elektronik ticaret gibi yeni satış teknikleri giderek artmaktadır.

3.3.13. Kamu İhaleleri

İspanya'da 1995 yılında çıkarılan mevzuata uygun prosedürleri tüm yetkili idari birimler takip etmek zorundadır. İhale açmaya yetkili birimler, Merkezi Hükümet (Bakanlıklar ve Müsteşarlıklar), Yerel Hükümetler, Yerel Belediyeler ve devlete ait şirketlerdir. Bunların dışında 2 milyar Peseta'yı aşan tüm sözleşmeler, Bakanlar Konseyi'nin onayını gerektirir. Kamu ihalelerine katılmak isteyen yerli veya yabancı şirketlerin, Ekonomi Bakanlığı'na kaydolması gerekmektedir. Ekonomik, mali ve teknik yeterliliği olan bütün firmalar ihalelere katılabilir. Yeterliliklerini kanıtlamak için şirketin nakit akışı, geçmiş deneyimleri, defterleri, teknik ekipmanı, makine ve malzemeyi ya da akademik ünvan, deneyim vb. belgelemek gereklidir. Ülkede kamu ihaleleri açık, sınırlı ya da pazarlık usulünde gerçekleştirilebilmektedir. Açık ihalelerde tüm koşullar ve imkanlar ilgili tüm firmalara açık olacak şekilde duyurulmaktadır. Sınırlı ihalelerde 5 ile 20 arasında değişen sayılarda şirket, ihaleye uygun olup olmadıklarını

belgelemeye davet edilerek sonra ihale gerçekleştirilmektedir. Dolayısıyla bu tür ihalelere yabancı firmaların katılması daha zor olmaktadır. Pazarlık usulünde gerçekleşen ihalelere ise en az 3 firma davet edilmektedir. Ancak bazı özel ya da acil durumlarda, ihaleler için başka prosedürler izlenebilmektedir. İspanyol kamu ihalelerine katılmak isteyen firmalar, ilgili tüm belgeleri İspanyol Konsolosluğu'nda onaylattırmalıdır. Mevzuata göre bu firmaların mutlaka

İspanya’da bayi, şube, distribütör, acenta vb. gibi yasal bir varlığı bulunmalıdır. Herhangi bir uyuşmazlık halinde İspanyol mahkemeleri yetkili kurumlardır. Ülkede tahkim uygulaması bulunmamaktadır.

3.3.14. Standartlar, Ambalaj ve Paketleme

ISO 9000 belgesi alma zorunluluğu yoktur. Standartları karşılayan ürünlere yönelik talep giderek artmaktadır. Ülkede, belirli ürünler için sertifikasyon gerekliliği bulunmaktadır. Bu sertifikasyon prosedürü, ürünün onaylanmış laboratuvarlar tarafından test edilmesini içermektedir. Ülkede ISO 9000 ve ISO 14000 serilerinin önemi giderek artmaktadır. İspanya Standardizasyon ve Belgelendirme Birliği (AENOR), standardizasyon faaliyetlerini geliştirmek için çalışan resmi yetkili kurumdur. Belgelendirme ile ilgili olarak Milli Akreditasyon Kuruluşu (ENAC) tarafından sektör bazında onaylanmış başka organizasyonlar da mevcuttur.

Ülkede etiketleme ve belgeleme yükümlülüklerine ilişkin mevzuatın karmaşıklığı ve sık sık değişmesinden dolayı nakliye öncesinde ithalatçılardan uygun belgeleri talep etmek gereklidir. Etiketleme veya test yükümlülüklerine tabi olan belirli ürün kategorileri bulunmaktadır. Bunlardan başta geleni gıda ürünleridir. Neredeyse her türlü gıda ürünü için hazırlama, saklama ve atık maddelerine ilişkin standartlar Sağlık Bakanlığı tarafından belirlenmektedir. Bu ürünleri taşıyan konteynerlerin üzerinde, ürünün özelliklerini, içeriğini, ağırlık ve hacmini, üretim, paketleme, son kullanma vb. tarihlerini, saklama koşullarını, menşe ülkesini, üretici bilgilerini içeren etiketler bulundurulması zorunludur. Eğer orijinal etiket İspanyolca değilse, aynı bilgileri içeren İspanyolca bir etiketin hazırlanarak konteyner üzerine yapıştırılması gerekmektedir.⁹

1987 yılında çıkarılan bir kararname ile düzenlenen mevzuat çerçevesinde, tekstil içeriği, paketleme ve etiketleme yükümlülükleri çok spesifik ve geniş kapsamlı belirlenmiştir. İlaç, eczacılık ve kozmetik ürünleri, ülkeye girişten önce Sağlık Bakanlığı’nın teknik gözetimine ve tesciline tabidir. Gıda ürünlerinde olduğu gibi bu ürünlerde de kimyasal bileşimi içeren çok detaylı etiketleme yükümlülükleri bulunmaktadır. Ülkeye ithal edilen gübreler, yerel Tarım Bakanlığı Ofisi tarafından kaydedilmektedir. Bu ürünlerin ülkeye girişi sırasında gümrüklerde gözetim ve kontrolü yapılmaktadır. İspanya 1994 yılında çıkarılan bir Kanun ile AB Çevre Etiketleri (Eco-labelling) programına da katılmıştır.

⁹ © İGEME - İhracatı Geliştirme Etüd Merkezi, 2005

SONUÇ VE DEĞERLENDİRME

İspanya Avrupa Birliğinin en büyük 5 ülkesinden biridir. 2006'nın üçüncü çeyreğinde 3.8 oranında büyümüştür. Ekonomik büyümesi yıllık % 3.8 olan tek ülkedir. Sanayi, tarım, turizm ve hizmetler sektörünün yanında tüm kesimler dengeli gelişmektedir. Ülkede oluşturulan istikrar ortamı yabancı yatırımcı açısından son derece caziptir. 1986 yılındaki tam üyeliğinden sonra AB fonlarından en etkin biçimde faydalanmıştır. Türkiye ve İspanya arasındaki mevcut potansiyel ise tam olarak kullanılmamaktadır.

Mermer ve seramik sektörlerinde lider konumdaki iki ülkeden biri olan İspanya, Avrupa Birliği mevzuatına göre yeni ocakların açılmasının yasaklanmış olması nedeniyle, Türkiye'de mermer alanında yatırım yapmaya yönelmiştir. Türkiye'nin mermeri blok halinde satması, düşük fiyata gitmesi nedeniyle dezavantaj teşkil etmektedir. Oysa, Doğu Avrupa ve Balkanlar'daki yeniden yapılanma sürecinde inşaat malzemeleri çok büyük önem taşımaktadır. Türkiye'nin blok mermer yerine işlenmiş mermer ihracatına yönelmesi durumunda, İspanya ve İtalya gibi ülkelerin yanında bu pazarlarda şansı olabilecektir. İspanya, ev tekstili ürünleri bakımından Türkiye için önemli bir ihracat potansiyeli taşımaktadır.

İspanya (özellikle Madrid), çok önemli ihtisas fuarlarının düzenlendiği bir ülkedir. Türk firmalarının bu fuarlara katılımı ise son derece düşük düzeyde kalmaktadır. Latin Amerika ülkelerinden çok sayıda firmanın iştirak ettiği bu fuarlara katılınması, sadece İspanyol değil Latin Amerikalı firmalarla da bağlantıların kurulması bakımından son derece önem taşımaktadır.

Son yıllarda İspanya'ya ihracatımızdaki istikrarlı artışta, Dış Ticaret Müsteşarlığı'nın tanıtım faaliyetleri kapsamına İspanya'yı da dahil etmesi ve 1999 yılında İspanya'nın İstanbul'da gerçekleştirdiği Expotechnia Fuarı son derece etkili olmuştur. Söz konusu fuar İspanyol sanayinin tanıtımı amacını taşımış olmakla birlikte, İspanyol firmalarının Türk firmalarını ve ülkemizin ürün potansiyelini tanımaları için de bir vesile olmuştur. Bunların bir sonucu olarak, İspanya'ya 1999 yılı ihracatımız 1998'e göre %48'lik bir artış kaydetmiştir.

İspanya'da düzenlenen özellikle sektörel bazlı fuarlara milli düzeyde ve geniş katılımın sağlanması, İspanya pazarında kalite ve fiyat açısından oldukça rağbet gören Türk ihraç ürünlerinin bu pazarda daha fazla tanınmasına ve buna bağlı olarak da İspanya'ya ihracatımızın artmasına katkıda bulunacaktır.

İki ülke arasında gerek ticaret, gerekse karşılıklı yatırımlar bakımından işbirliğine konu olabilecek başlıca sektörler gıda, ambalaj, kimyasallar, plastik, ilaç, otomotiv yan sanayi, tekstil-konfeksiyon, makina imalat, elektronik, elektrikli aletler, tıbbi aletler, gemi inşa, ağaç ürünleri, seramik, haberleşme, finansal hizmetler, inşaat-taahhüt, enerji, çevre teknolojileri ve turizm olarak sıralanabilir.

EK 1. Türkiye'deki İspanyol Kuruluşlar

ANKARA - İSPANYA EKONOMİ VE TİCARET OFİSİ

Tel.: (0312) 468 70 47 (Pbx)
Fax: (0312) 468 69 75
e-mail: ankara@mcx.es
Bay Juan Martínez-Moreno
İspanya Ekonomi ve Ticaret Müsteşarı

İSTANBUL – İSPANYA TİCARET OFİSİ

Tel.: (0212) 296 61 61 (Pbx)
Fax: (0212) 296 88 30
e-mail: estambul@mcx.es
Bay Fernando Vidal-Folch
İspanya Ticaret Ataşesi

İSPANYA BÜYÜKELÇİLİĞİ

Abdullah Cevdet Sokak No.8
Çankaya – Ankara 06552
(P.K. 48 – Çankaya/Ankara)
Tel.: (0312) 438 03 92, 440 21 69, 440 17 96
Faks: (0312) 439 51 70, 442 69 91

İSPANYA BAŞKONSOLOSLUĞU-İSTANBUL

Karanfil Aralığı Sokağı, No:16
1. Levent 80620
Beşiktaş İSTANBUL
Tel.: (0212) 270 74 10, 270 74 14, 270 24 65
Faks: (0212) 270 74 84

İSPANYA ASKERİ ATAŞELİĞİ-ANKARA

Abdullah Cevdet Sokak No.6/1
06680 Çankaya – Ankara
Tel.: (0312) 441 06 48, 441 52 56
Faks: (0312) 439 28 10

İSPANYA JANDARMA ATAŞELİĞİ-ANKARA

İkizdere Sokak No.3/11
GOP – Ankara

**İSPANYA
ÜLKE RAPORU**

Tel.: (0312) 447 68 40
Faks: (0312) 448 07 71

İSPANYA FAHRİ KONSOLOSLUĞU-İSKENDERUN

Atatürk Bulvarı, Ünsal Han
Kat.1 No.1 (P.K. 11)
İskenderun 31200
Tel.: (0326) 613 45 67
Faks: (0326) 614 02 34

İSPANYA FAHRİ KONSOLOSLUĞU-ANTALYA

Kenan Evren Bulvarı
S.Göksoy Apt. 40/26
Antalya 07050
Tel.: (0242) 241 77 70 – 73
Faks: (0242) 241 77 74

İSPANYA FAHRİ KONSOLOSLUĞU-İZMİR

109 Cumhuriyet Bulvarı
Bulvar İşhanı kat.7 No.703
İzmir 35210
Tel.: (0232) 489 79 36, 489 79 96
Faks: (0232) 484 38 73

İSPANYA FAHRİ KONSOLOSLUĞU-İZMİT

Dolphin Alışveriş Merkezi Sanayi Caddesi,
Berk Sokak, No:1, Kat:4, Ofis: 402
Izmit 41040
Tel.: (0262) 332 44 44
Faks: (0262) 332 44 86
E-mail: ispanyafahrikonsoloslugu@erdem.com.tr
E-mail : honoraryconsulofspain@erdem.com.tr

IBERIA HAVA YOLLARI

Atatürk Havalimanı
Dış Hatlar Terminali, Gidiş Katı D-3882 /3887
34830 Yeşilköy -İstanbul

Rezervasyon ve Satış:
Tel.: (0212) 469 80 20
Faks: (0212) 663 25 28

Genel Müdürlük:

Tel.: (0212) 465 40 90

Faks: (0212) 663 25 28

CERVANTES KÜLTÜR MERKEZİ

Tarlabası Bulvar Zambak Sokak No.33

İstanbul 80080

Tel.: (0212) 292 65 36

Faks: (0212). 292 65 37

www.cervantes.es

T.C. Temsilcilikleri

T.C. Madrid Büyükelçiliği

C/Rafael Calvo, 18 2ªA-B

28010 MADRID

Tel.:+(34) 91 319 80 64

Fax:+ (34) 91 308 66 02

T.C. Madrid Ticaret Müşavirliği

C/Rafael Calvo, 18 2ªA-B

28010 MADRID

Tel.:+(34) 91 310 49 99

Fax:+ (34) 91 308 25 51

T.C. Madrid Tanıtma Müşavirliği

Plaza España, 18 Planta 13 Puerta 3

28004 Madrid

Tel.:+(34) 91 559 70 14

Fax:+ (34) 91 547 62 87

İspanya'daki resmi kuruluşlar, bakanlıklar

MINISTERIO DE ASUNTOS EXTERIORES (Dışişleri Bakanlığı)

Plaza de la Provincia, 1 - 28012 Madrid-España/İspanya

Tel. : (00-34-91) 379 97 00

Faks: (00-34-91) 365 38 61

<http://www.mae.es>

SECRETARIA DE ESTADO PARA LAS COMUNIDADES EUROPEAS MINISTERIO DE ASUNTOS EXTERIORES (Dışişleri Bakanlığı Avrupa Toplulukları Devlet Sekreterliği)

María de Molina, 39 Pta 10 - 28006 Madrid-España/İspanya.
Tel. : (00-34-91) 411 63 41,563 71 10

MINISTERIO DE ECONOMIA (Ekonomi Bakanlığı)

<http://www.mineco.es>

Bünyesinde iki ayrı Devlet Sekreterliği mevcuttur. Bunlar:

-SECRETARIA DE ESTADO DE COMERCIO Y TURISMO (Ticaret ve Turizm Devlet Sekreterliği)

Paseo de la Castellana 162 - 28046 Madrid-España/İspanya.
Tel. : (00-34-91) 349 35 00
Faks: (00-34-91) 349 52 40,349 60 45
E-posta : buzon.oficial@sectyp.mcx.es
<http://www.mcx.es>

-SECRETARIA DE ESTADO DE ECONOMÍA, ENERGÍA Y DE LA PyME (Ekonomi, Enerji ve Küçük ve Orta İşletmeler Devlet Sekreterliği)

Alcalá, 9 - 28014 Madrid-España/İspanya
Tel. : (00-34-91) 595 80 00
Faks: (00-34-91) 595 84 86
<http://www.mineco.es/comun/Economia/SEEEyPyME/seeeypyme.htm>

Diğer Bakanlıklar

MINISTERIO DE ADMINISTRACIONES PÚBLICAS (Kamu İdaresi Bakanlığı)

María de Molinaç 50 - 28071 Madrid-España/İspanya
Tel. : (00-34-91) 586 10 10
Faks: (00-34-91) 586 20 33
E-posta : buzon.cia@igsap.map.es
<http://www.map.es>

MINISTERIO DE AGRICULTURA, PESCA Y ALIMENTACIÓN (Tarım, Balıkçılık ve Gıda Bakanlığı)

Paseo Infanta Isabel, 1 - 28014 Madrid-España/İspanya.
Tel. : (00-34-91) 347 50 00
Faks: (00-34-91)347 56 18
E-posta : informacion.administrativa@mag.es
<http://www.mapya.es>

MINISTERIO DE CIENCIA Y TECNOLOGÍA (Bilim ve Teknoloji Bakanlığı)

Paseo de la Castellana, 160 - 28046 Madrid-España/İspanya
Tel.: (00-34-91) 349 49 76 / 61 / 99 / 74
Faks: (00-34-91) 457 80 66, 457 80 68, 457 20 19
E-posta : info@min.es
<http://www.mcyt.es>

MINISTERIO DE DEFENSA (Savunma Bakanlığı)

Paseo de la Castellana, 109 - 28071 Madrid-España/İspanya
Tel.:(00-34-91) 395 50 00
<http://www.mde.es>

MINISTERIO DE EDUCACIÓN, CULTURA Y DEPORTE (Eğitim, Kültür ve Spor Bakanlığı)

SECRETARIA DE ESTADO DE CULTURA (Kültür İşleri Devlet Sekreterliği)

Plaza del Rey, 1 - 28071 Madrid-España/İspanya
Tel.:(00-34-91) 701 70 00
Faks: (00-34-91) 522 93 77
<http://www.mec.es>

MINISTERIO DE FOMENTO (Kalkınma Bakanlığı)

Paseo de la Castellana, 67 - 28071 Madrid-España/İspanya
Tel.: (00-34-91) 597 70 00
Faks: (00-34-91) 597 85 42, 597 85 44
<http://www.mfom.es>

MINISTERIO DE HACIENDA (Mali İşler Bakanlığı)

Alberto Alcocer, 2 - 28046 Madrid-España/İspanya
Tel. : (00-34-91) 583 74 00
Faks: (00-34-91) 457 21 03
<http://www.minhac.es>

MINISTERIO DE MEDIO AMBIENTE (Cevre Bakanlığı)

Plaza de San Juan de la Cruz, s/n - 28071 Madrid-España/İspanya.
Tel.: (00-34-91) 597 60 00
Faks: (00-34-91) 597 85 42, 597 85 44
E-posta : area.informacion@vgt.mma.es
<http://www.mma.es>

**MINISTERIO DE SANIDAD Y CONSUMO (Sağlık ve Tüketici İşleri
Bakanlığı)**

Paseo del Prado 18 y 20 - 28014 Madrid-España/İspanya.
Tel.: (00-34-91) 596 10 00
Faks: (00-34-91) 596 15 47-48
<http://www.msc.es>

**MINISTERIO DE TRABAJO Y ASUNTOS SOCIALES (Çalışma ve Sosyal İşler
Bakanlığı)**

Agustín de Bethencourt, 4 - 28071 Madrid-España/İspanya.
Tel.: (00-34-91) 535 20 00
Faks: (00-34-91) 533 29 96
<http://www.mtas.es>

Diğer Resmi Kuruluşlar

BANCO DE ESPAÑA (İspanya Merkez Bankası)

Alcalá, 50 - 28014 Madrid-España/İspanya.
Tel.: (00-34-91) 338 50 00
Faks: (00-34-91) 531 00 59
E-posta: webmaster@bde.es
<http://www.bde.es>

INSTITUTO DE CRÉDITO OFICIAL (ICO)(Resmî Krediler Kurumu-ICO)

Paseo del Prado, 4 - 28014 Madrid-España/İspanya.
Tel. : (00-34-91) 592 16 00
Faks: (00-34-91) 592 17 00
<http://www.ico.es>

COFIDES (İspanya Gelişim için Mali Teşvik Kurumu)

Príncipe de Vergara, 132. Planta 12 - 28002 Madrid-España/İspanya.
Tel.: (00-34-91) 562 60 08 / 745 44 80
Faks: (00-34-91) 561 00 15
E-posta: cofides@cofides.es
<http://www.cofides.es>

KAYNAKÇA

- Ankara Avrupa Birliği Merkezi, <http://abmankara.org.tr/ulkeler>
http://www.bbc.co.uk/turkish/news/story/2004/01/040112_ispanya_rehber.shtml
<http://tr.wikipedia.org/wiki/%C4%B0spanya>
<http://www.musavirlikler.gov.tr/index.cfm?ulke=E&dil=TR&Submit=Giri%C5%9F>
ÖZDEMİR, İbrahim, “Sappatero’nun Doğru Yolu”,
<http://www.radikal.com.tr/haber.php?haberno=160384>
SOUTHEAST EUROPEAN TIMES, www.setimes.com
T.C. Sanayi ve Ticaret Bakanlığı Küçük ve Orta Ölçekli Sanayi Geliştirme ve Destekleme
İdaresi Başkanlığı, www.kosgeb.gov.tr/
www.ceterisparibus.net
www.tekstilisveren.org
www.eic.org.tr
www.abmfuar.com/images/ULKE_RAPOR
www.dtm.gov.tr
www.ulkeler.net
www.ispanyaticaret.org.tr